

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

ANSAMBLUL DE DANSURI POPULARE

„MOȘTENITORII“

PAVEL POPA Florar — floare de cireș	1
Calendar Cronologic.....	7
NICOLAE BĂIEȘU Sfintele Paști	3
Pomenirea deosebită a răposaților	6
LIUBA DANUȚA Segmentul cultural al raionului Dondușeni — trecut, prezent și viitor	9
DUMITRU PĂSAT Maiorescu — Hasdeu: raportarea la filosofie.....	11
MARIA GÂNDEA Zilele bibliotecii „Nicolae Titulescu”.....	12
SVETLANA GUMENCO Lecturi frumoase din cărți prietenoase	13
ANGELA RODIDEAL Buna ziua, dragă redacție!	14
VARVARA RUSU „Pe aripile fanteziei în Țara Copilăriei”.....	15
ANGELA RACU Raionul Rezina a participat la expoziția internățională specializată „Tourism. Leisure. Hotels”	16
ALIONA COSOVAN-PĂDUREȚ Dragă redacție a revistei Realități Culturale!..	16
VIORICA ȘAPAVALOV Apostolul iubirii — Vladimir Halipli.....	17

ELENA NEGOIȚĂ Nasc și la Fălești poezi	18
EMILIA BURLACU Omul născut sub steaua norocoasă a copilăriei.....	18
VASILIȚA MALAI Gabrovenii din comuna Bălăbănești	19
SVETLANA BAIRAC „Făt-Frumos și Ileana Cosânzeana”, ediția a IV-a.....	20
SILVIU BUSUIOC Andrei Lupan — frate al pământului	21
VITALIE GÂRLEA Din cauza smintiiților indecși au suferit popoare	22
ELENA CREȚU Ce mai fac Moștenitorii.....	23
MARIA BORTĂ 2013- Anul Spiridon Vagheli	24
LIA BANARI Argument în necesitatea cercetării și valorificării folclorului.....	25
TAMARA PÂNZARU Sărbătoarea Glumelor	25
ALIONA LEȘANU „Miss Ungheni - 2013”.....	26
GALINA SACALIUC Copiii Moldovei citesc o carte”	27
CORNELIA CATĂRĂU Omagiu marelui artist Eugeniu Ureche	28
ANDREI TAMAZLĂCARU Colinde pascale.....	29
VICTOR CIRIMPEI Tablete medicale comice.....	30

Corul popular,
s. Găleşti, Străşeni

Raionul Rezina a participat la expoziția internațională specializată „Tourism. Leisure. Hotels”

Zilele bibliotecii „Nicolae Titulescu”

PROIECTUL „REALITĂȚI CULTURALE”
nr. 5 (23) mai 2013

Adresa: mun. Chişinău, str. Bucureşti,
68, of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 20-25-53
Mob.: (069) 39 24 98 (redacția)
Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: popapavel55@gmail.com
notografprim@gmail.com

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa,
redactor-șef

Ion Bălțeanu,
Uniunea Meșterilor Populari
din Moldova

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnogra-
fie și Istorie Naturală

dr. Victor Ghilaș,
Academia de Științe
a Moldovei

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic
al Ministerului Culturii

Mariana Cocieru,
Academia de Științe
a Moldovei

Claudia Șerșun,
Secția Cultură Iaoveni

Cristian Șarban,
design, tehnoredactare

Editura „Notograf Prim” s.r.l. / Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l

Florar – floare de cireș

(simboluri și semnificații)

Cea de-a cincea lună în în calendarul Gregorian este Mai, astrologic începe cu soarele în semnul Taurului și sfârșește în semnul Gemenilor, iar astronomic cu soarele în constelația Berbecului și se sfârșește cu soarele în constelația Taurului.

Cuvântul Mai provine din limba latină (Maius) de la denumirea majores dată de Romulus senatorilor romani. Poetul roman Ovidiu a sugerat o altă variantă etimologică, considerând că numele de mai ar proveni din latinescul „maiores” (seniori/bătrâni/vârstnici). Unele surse promovează părerea că luna mai a fost numită după zeița greacă Maia, identificată cu zeița romană a fertilității, Bona Dea, al cărei festival avea loc în mai.

Thargelion i se zice lunii mai în Grecia, la noi — Florar.

În Florar, oamenii lucrează în toi în livezi, grădini și pe ogoare, iar turmele de oi, cirezile de vite și prisăcile dau randament maxim.

În popor se zice că luna mai este una bogată, în care natura revine la viață. Se crede că Raiul coboară pe pământ, pajiștile sunt verzi și pline de flori multicolore, iar frunzișul pădurilor și livezilor tresare sub adierea vântului.

Drept dovadă a acestei credințe este și zicala populară „Mai e Rai”, care caracterizează cel mai propice timp pentru agricultură: suficient de calduros, cu precipitații abundente, lipsite de grindină. Începând cu luna mai apar legumele și fructele proaspete, mese îmbelșugate cu produsele minunate pe care ni le oferă natura. Una dintre mâncărurile preferate în acest timp este cea de urzici fragede, brânza de oi proaspăt făcută, un ou luat din cuiabar de dimineață, un buchet de lalele pe masă și totul se

transformă în ceva magic și deosebit de frumos, încântător.

Simbolul lunii Florar — floarea de cires.

Undeva, cândva, trăia o Floare de Cireș mult prea firavă pentru acele vremuri. Într-o toamnă târzie, un îngheț năpraznic se abătuse asupra ei și o acoperi cu un strat gros de cristale de gheață. Sub poajă ce-i ardea firavele petale pulsa dorința de viață, însă greutatea cristalelor o sfâșiau lăsând-o fără vlagă, zi după zi.

Un vânt blând, auzind întâmplarea, o ajută cu un suflu lin, dar ferm și îi luă povara cristalelor de gheață, purtându-i petalele până departe, în zare. Ajunsă la marginea unei prăpastii, știind că nu e cale de întoarcere, își luă inima-n dinți și se lăsă în voia sorții peste abisul întunecos și rece ce se dezvăluie înaintea ei.

Zbura!!! Da, ea care se temea de tot ce o înconjura era capabilă să zboare doar prin propria-i voință.... iar abisul se transformă dintr-o dată într-o panoramă splendidă.

Dorința de viață învinse teama.... teama de necunoscut, teama de a fi, teama de a accepta realitatea. O adevărată lecție de viață ce spera să nu-i fi fost în zadar.1.(Povestea unei Flori de Cireș).

Florile de cires simbolizează fertilitatea, fericirea și sărbătoarea,

fiind considerate naționale. Ele întruchipează frumusețea, politețea, curtoazia și modestia, simbolul puterii, frumusețea și sexualitatea feminină și sunt asociate cu ideea puterii sau dominării femeii - simbol al dragostei.

Odată cu echinocliul de primăvară și mărirea zilelor, frigul se potolește treptat pierzându-și vigoarea. Soarele cu razele sale îmbrățișează pomii și mângâindui îi ajută să înflorească.

Un alt simbol al Florarului este

Privighetoarea,

fiind considerată pasărea lunii.

Ivan Evseev în cartea „Dicționar de Simboluri și Arhetipuri Culturale” scrie că poporul zice: „Privighetoarea nu e frumoasă, dar cântecul îi este din rai” (G. Dem.Teodorescu, 4). J. L. Borges, în analiza pe care o face celebrei Ode către privighetoare a poetului englez John Keats, remarcă faptul că „privighetoarea, în mai toate limbile pământului, se bucură de nume armonioase (nigh.tinga.le, nachtigall, usig-nollo, rossignol), de parcă oamenii, în mod instinctiv, ar fi voit ca aceasta să nu fie mai prejos de cântul care i-a fermecat. Atât de mult au exaltat-o poezii, încât a devenit aproape ireală: mai puțin înrudită cu ciocârlia decât cu îngerul” (Cartea de nisip, 142).2.

Deasemenea, simbolurile lunii Florar mai sunt și:

— **Smaraldul,**

o piatră specifică celor născuți în această lună, simbol al păcii, dragostei, vieții eterne, al succesului. Atunci când cineva o poartă, conform superstitiei întrușipează darul de a învigoră iubirea, inteligența, arta oratorică și popularitatea, contracarează otrăvirea, protejează contra posesiunii demonice, asigură succesul în dragoste.

— **Lăcrămioara,**

considerată de către creștini un dar divin, fiind promisiunea că binele și dreptatea vor triumfa. Această floare se zice că cunoaște oamenii buni, mai este și emblema dragostei pure, a fericirii îndrăgostiților, simbol a logodnei. Atunci când lăcrămioara este dăruită transmite un mesaj de bucurie iubitei sau mamei, este o promisiune a fericirii în doi, un semn de atașament, de respect și de solidaritate.

În popor se crede că lăcrămioara nu înflorește înainte de sosirea privighetorii, pentru că înflorirea ei este

un cadou făcut păsării cu glas îngereșc.

Lacramioara este floarea norocoasă a profesorilor, scriitorilor și jurnaliștilor, asociată lui Mercur - zeu al comunicării.

Potrivit unei legende, cea dintâi floare de lăcrămioară era îndrăgostită de privighetoare, dar sficiunea o făcea să se ascundă în iarbă pentru a asculta cântecul maiestru al păsării. Acest lucru a însingurat-o pe privighetoare, care a jurat că nu va mai cânta vreodată dacă lăcrămioara nu va înflori în fiecare luna mai pentru a fi văzută de toată lumea.⁴

— **Plopul**

este înzestrat cu capacitatea de a vorbi sau șopti, a îndura și învinge restriștile. Hercule purta pe cap o coroană din frunze de plop atunci când l-a capturat pe Cerber în Hades. De aici provine legenda conform căreia frunzele de plop ar avea partea superioară întunecată datorită fumului din ținuturile infernale. Un alt mit povestește despre uciderea lui Phaeton prin intermediul unui fulger de către Zeus, întrucât acesta nu era capabil să țină în frâu carul soarelui

furat de la tatăl său, Helios. Surorile lui Phaeton mai numite și Heliade, cu această ocazie, s-au transformat în plopi plângători.

În popor există o sumedenie de credințe și superstiții despre luna mai:

— Ploaia caldă de mai e o mană cerească pentru culturile de grâu și porumb.

— Dacă în serile de mai încă mai apare rouă și timpul e răcoros, va fi belșug la fân și la vin.

— Furtunile cu tunete și fulgere anunță un an roditor.

— Dacă este invazie de gândaci în luna mai, anul va fi mănos.

— Dacă în mai plouă mult, atunci în luna iunie va fi secetă.

— Este luna în care Raiul coboară pe Pământ, înverzind totul.

— De 1 mai, ușile caselor se împodobesc cu crenguțe înverzite - semn al sănătății, fertilității.

— Vinul vechi este tratat cu pelin și se bea ca omul să fie ferit de boală.

— Leușteanul pus la ferestre păzește case de trăsnete.

— Se crede că în luna mai, nu e bine să faci nuntă și nici să te naști, fiindcă e o lună neprielnică.

— Ploaia caldă a lunii mai e binecuvântare pentru culturile de grâu și porumb.

— Dacă plouă în mai, să tragi nădejde de mălai.

— Tunetele dese arată an roditor.

— Când sunt greieri mulți și dinaintea locuinței lor țin mare curățenie, fân are să fie puțin.

PAVEL POPA
Institutul de Filologie al AȘM

Bibliografie:

1. <http://april2april.blogspot.com/2011/03/povestea-unei-flori-de-cires.html>
2. Ivan Evseev Dicționar de Simboluri și Arhetipuri Culturale, p. 151
3. <http://www.ele.ro/casa-si-gradina/plante-decorative/lacramioara-legenda-si-simbol-101>

NICOLAE BĂIEȘU,
doctor habilitat în filologie,
profesor universitar

Nu este justificată afirmația multor clerici că Paștele, de rând cu toate sărbătorile creștine, ține doar de era după Hristos.¹ Este una din cele mai mari sărbători iudaice și creștine.

În lumea creștină Paștele este marcat timp de trei zile – în amintirea patimilor, morții și învierii lui Iisus Hristos, despre care se vorbește în toate cele patru evanghelii.

Într-o cuvântare a sa Sf. Grigore de Maziany spune că „*Paștele sunt sărbătoarea sărbătorilor și praznicul praznicelor*, care întrece în strălucire pe toate celelalte sărbători precum întrece soarele stelele. Paștile înseamnă primăvara a toată zidirea, primăvara pentru inimi, primăvara pentru corpuri și primăvara pentru suflete”².

Paștele are o istorie lungă și complicată. Conținutul multor obiceiuri și ritualuri pascale demonstrează că la baza lor a stat și o serie de tradiții precreștine. Așadar, și în cazul de față se cuvine să deosebim cele două straturi ale sărbătorii Paștelui (precreștin și creștin).

Sunt evidente mai multe legături între Oștele creștinilor și cel al evreilor, deși unii consideră că avem aici doar coincidențe: numele sărbătorii (*Paște* – *Pesach*) și timpul marcării (Vom reveni).

La temelia Paștelui creștin s-a aflat o sărbătoare iudaică, rădăcinile căreia ajung până în trecutul îndepărtat al poporului respectiv.³ Forma inițială a Paștelui evreilor a apărut cu aproximativ 3500-4000 de ani în urmă.⁴ Pe atunci triburile nomade ale iudeilor crescători de vite pribegeau prin deșertul Arabiei (regiune aflată între r. Nil și Marea Roșie). La ei apăruse o sărbătoare de primăvară, numită *Pesach* (cuvânt preluat de la egipteni) ce semnifică *îmbunare*. Este vorba de îmbunarea lui *Azazel* – zeul deșertului (pustiului). În ziua echinocțiului de primăvară (după calendarul lunar iudaic) păstorii nomazi tăiau primii mei ori iezi fâțați, o parte din carnea lor ducând-o în pustiu, drept jertfă zeului. Credeau că *Azazel*, după primirea jertfei, va ușura fătatul vitelor și se va îngriji de hrana acestora. O altă parte din carnea animalelor tăiate iudeii o mâncau la mese comune. Cu sângele mieilor/ieșilor tăiați, stropeau locuințele oamenilor și adăposturile vitelor. Ritualurile erau înfăptuite pentru îmbunarea zeului *Azazel*.⁵ Sărbătoarea iudaică *Pesach* ținea opt zile: din seara zilei de 14 Nisan (luna corespundea cu sfârșitul lui Martie și începutul lui Aprilie la creștini, cuprindea și echinocțiul de primăvară până la data de 21 a aceleiași luni.⁶ În sec. XIII î.Hr. iudeii au cucerit canalul (numele vechi, biblic, al

Sfintele Paști

(*stratul precreștin*)

Palestinei), unde, pe teritoriul roditor, au devenit, treptat, agricultori sedentari. Acolo *Pesachul* s-a contopit cu o altă sărbătoare agrară a populației palestinienne băștinașe ce ținea de începutul secerișului. În condițiile sudice, ea avea loc după echinocțiul de primăvară și după luna plină (pe la sfârșitul lui Martie). Sărbătoarea palestiniană locală era numită *Mațtot* (turtă nesărată, nedospită, fără unsoare, coaptă din boabele primului snop de recoltă nouă). Această turtă (azimă) și un snop de orz tot din roada nouă erau duse drept jertfă zeului fertilității în ziua începerii recoltării.⁷ Prin contopirea celor două sărbători (*Pesach* și *Mațtot*) a luat naștere alta, nouă. Credincioșii duceau jertfă zeității respective carne de animal domestic tânăr și azime. O parte din carne o mâncau oamenii, consumând și azime. Praznicul se nume a tot *Pesach* ori *Sărbătoarea Azimelor*. Ținea 7 zile.⁸

În sec. VII î.Hr., după ce luase ființă statul național iudaic și apăruse religia monoteistă evreiască credința în unica zeităte, *lahve* s-a schimbat și conținutul sărbătorii de primăvară despre care am vorbit mai sus. Preoții iudei au făcut ca sărbătoarea să coincidă cu amintirea biblicului exod al iudeilor din Egipt – eveniment pe care știința istorică nu-l confirmă.⁹ Praznicul nou a fost declarat drept sărbătoare națională, care, conform *Bibliei*, a fost stabilit de însuși *Domnul* în memoria eliberării iudeilor din robia egipteană. Conform *Bibliei*, eliberarea a avut loc sub îndrumarea Domnului și a prorocului Moise. În rezultat, sărbătoare, inclusiv numele ei, au căpătat un sens nou – *trecere*, referitor la care există două explicații îngemănate, cunoscute din *Biblie*: 1) *trecere pe alături* („pe lângă ușă”), *ocolire* și 2) *trecere peste* (Marea Roșie) din Egipt în Palestina.¹⁰ Prima explicație găsim în următoarea tradiție biblică Se spune că pe când cele „la șase sute de mii” de iudei („afară de copii”) trăiseră „patru sute treizeci de ani” în Egipt, unde se aflau în stare de robie și cruntă exploatare din partea faraonului, conducătorul și prorocul lor, Moise și frate-său, Aaron, s-au dus la stăpân și l-au rugat să permită poporului iudeu să plece din țară. Însă faraonul nu le-a îndeplinit rugămintea. Ba dimpotrivă, în aceeași zi a dat poruncă să-i asuprească și mai tare pe iudei, dându-le mai mult de lucru.¹¹ Atunci *Domnul* a hotărât ca pentru aceasta să-i pedepsească aspru pe toți egiptenii. *Domnul* a îndreptat asupra egiptenilor zece plăgi (pedepse). Despre acestea citim cu lux de amănunte (chiar cu unele repetări intenționate) în cap. 7-11 ale cărții biblice *Ieșirea* (sau *Exodul*, *Plecarea*), scrise de prorocul Moise. Nouă plăgi au fost următoarele: 1) apa Nilului s-a împuțit (peștii au murit și apa a început a mirosi urât); 2) broaștele au ieșit din Nil și s-au înmulțit destul de mult, acoperind tot Egiptul; 3) țărâna pământului s-a prefăcut în țânțari, care torturau oamenii și animalele; 4) o sumedenie de tăuni

(muște mari) pătrundeau în casele oamenilor; 5) o epidemie nemiloasă a dat în vite (multe au pierit); 6) trupele oamenilor s-au acoperit cu bube și bășici dureroase; 7) grindina a distrus ogoarele; 8) un nor uriaș de lăcuste s-a năpustit și a mâncat tot ce nu distrusese grindina; 9) un întuneric groaznic s-a abatut asupra întregului Egipt. 2. Ultima pedeapsă (10) A Domnului a fost ca la miez de noapte să moară toți primii născuți (fiii mai mari) în familiile egiptenilor.

Domnul i-a spus lui Moise: „Vorbește deci la toată obștea fiilor lui Israel și le spune: <...> Să-și ia fiecare din capii de familie un miel <...> iar dacă vor fi puțini în familie, încât să nu fie de ajuns ca să poată mânca mielul, să ia cu sine de la vecinul cel mai aproape de dânsul un număr de suflete: numărați-vă la un miel atâția cât pot să-l mănânce. Mielul să vă fie de un an, parte bărbătească și fără meteahnă și să luați sau un miel, sau un ied. Să-l țineți până în ziua a paisprezecea a lunii acesteia [Nisan] și atunci toată adunarea obștii fiilor lui Israel să-l junghie către seară. Să ia din sângele lui și să ungă amândoi ușorii și pragul cel de sus al ușii casei unde au să-l mănânce. Și să mănânce în noaptea aceea carnea lui friptă pe foc; dar s-o mănânce cu azimă și cu ierburi amare. 12. Observăm aici simboluri ale vieții grele, amare a iudeilor înrobiți. Domnul le-a mai spus lui Moise și Aaron: „Dar să nu-l mâncați nefript de ajuns sau fiert în apă, ci să-l mâncați totul fript bine pe foc și capul, și picioarele, și măruntaiele. Să nu lăsați din el pe a doua zi, și oasele lui să nu le zdrobiți. Ceea ce va rămâne pe a doua zi să ardeți în foc. Să-l mâncați însă așa: să aveți coapsele [aici, mijlocurile] încinse, încălțăminte în picioare și toiegele în mâinile voastre; și să-l mâncați cu grabă. <...> În noaptea aceea voi trece peste pământul egiptului și voi lovi pe tot întâiul-născut în pământul Egiptului, al oamenilor și al dobitoacelor <...> iar la voi sângele va fi semn pe casele în care vă veți afla; voi vedea sângele și *vă voi ocoli* [subl. ne aparține – N.B.] și nu va fi între voi rană omorătoare, când voi lovi pământul Egiptului. 13. Și a mai spus Domnul: „Ziua aceea să fie spre pomenire și să prăznuiți într-însa sărbătoarea Domnului, din neam în neam; ca așezarea veșnică s-o prăznuiți. Șapte zile să mâncați azime; din ziua întâi să depărtați din casele voastre dospitura, căci cine va mânca dospit din ziua întâi până în ziua a șaptea, sufletul aceluia se va stârpi din Israel. În ziua întâi să aveți adunare sfântă, în ziua a șaptea iar adunare sfântă; și în acele zile să nu faceți nici un fel de lucru decât numai cele ce trebuie fiecăruia de mâncat, numai acelea să vi le faceți. 14.

Domnul sublinia: „Păziți sărbătoarea azimelor, că în ziua aceea am scos taberele voastre din pământul Egiptului; păziți ziua aceea în neamul vostru ca așezământ veșnic. Începând cu seara zilei a paisprezecea a lunii întâi [la vechii evrei cu luna Nisan începea anul] și până în seara zilei de douăzeci și una a aceleiași luni, să mâncați pâine nedospită”. 15.

Moise a îndeplinit porunca Domnului. I-a chemat pe bătrânii iudeilor și le-a spus: „Mergeți și vă luați miei după

familiile voastre și junghiați Paștile [mieii]. După aceea luați un mănunchi de isop și, muindu-l în sângele strâns de la miel într-un vas, să ungeți pragul de sus și amândoi ușorii ușii cu sângele cel din vas, iar voi să nu ieșiți nici unul din casă până dimineața; căci are să treacă Domnul să lovească Egiptul și văzând sângele de pe pragul de sus de pe cei doi ușori, Domnul va trece pe lângă ușă [subl. ne aparține – N.B.] și nu va îngădui pierzătorului să intre în casele voastre, ca să vă lovească <...> iar după ce veți intra în pământul în care Domnul îl va da vouă, cum a zis, să păziți rânduiala aceasta. Și când vă vor zice copiii voștri: Ce înseamnă rânduiala aceasta? Să le spuneți: aceasta este jertfa ce o aducem de Paști Domnului, Care în Egipt a trecut pe lângă [subl. ne aparține – N.B.] casele fiilor lui Israel, când a lovit Egiptul, iar casele noastre le-a izbăvit. 16.

Domnul a înfăptuit ceea ce promisese: „La miezul nopții a lovit Domnul pe întâi-născuții în pământul Egiptului, de la întâi-născutul lui Faraon, care ședea pe tron, până la întâi-născutul robului, care sta la închisoare, și pe toți întâi-născuții dobitoacelor. <...> Și s-a făcut bocet mare în toată țara Egiptului, căci nu era casă unde să nu fie mort”. 17. Numai la casele iudeilor, văzând partea de sus a intrării și ușorii unși cu sânge, Domnul și „pierzătorul” au trecut pe alături „pe lângă ușă”, fără a le aduce dureri în lăcașe. Abia atunci faraonul și-a dat seama de pedeapsa dumnezeiască. Tot atunci noaptea i-a chemat pe Moise și Aaron zicându-le: „Sculați-vă și ieșiți din pământul poporului meu! <...> Și duceți-vă de faceți slujbă Domnului Dumnezeului vostru, precum ați zis. Luați cu voi și oile și boii voștri, cum ați cerut, și vă duceți să mă binecuvântați și pe mine. 18. Pe timp de noapte iudeii au părăsit casele lor și au pornit la drum, pentru că „sileau egiptenii pe poporul evreu să iasă degrabă din țara aceea, căci ziceau: Pierim cu toții!”. 19. Au plecat cu toții cei aproximativ 600000 bărbați însoțiți de familiile lor și de mulți ne israeliți (care credea în Domnul), precum și numeroase turme de animale. 20. Pe drum, din aluatul pe care l-au luat cu ei de acasă, au copt azime, căci dospise încă, pentru că i-au scos egiptenii „și nu putuseră zăbovi nici măcar să-și facă de mâncare pe drum”. 21. Astfel, precum reiese din *Biblie*, mielul jertfit i-a salvat, cu sângele său, pe evreii aflați în robia cruntă egipteană, amenințați cu moartea, cu dispariția neamului lor. După marele eveniment biblic al exodului, Domnul a hotărât ca Peschul evreiesc să fie numit *Sărbătoarea Domnului* ori *Paștele Domnului*, având sens nou – de *ocolire trecere pe lângă ușă* (când au murit toți întâi-născuții în familiile egiptenilor).

Cu prilejul noii sărbători, după cum a zis Domnul, fiecare familie evreiască va jertfi (va tăia) câte un miel și-l va mânca folosind și pâine nedospită (azimă, mața) – în amintirea salvării iudeilor din robia egipteană. Domnul a arătat prin Moise, cu multe amănunte, și modul cum evreii vor găti și vor mânca mielul ritualic cu ocazia Paștelui lor: „Rânduiala Paștelui [mâncarea mielului tăiat] este aceasta: Nimeni din cei de alt neam să nu mănânce din el. Dar tot rodul cumpărat cu bani și tăiat împrejur să mănânce din el. <...> Să-l prăznuiască toată obștea fiilor lui Israel. Iar

de va veni la voi vreun străin să facă Paștele Domnului, să tai împrejur pe toți cei de parte bărbătească a lui și numai atunci să-l săvârșească și va fi ca și locuitorul de baștină al țării; dar tot cel netăiat împrejur să nu mănânce din el. O lege să fie pentru băștinași și pentru străinul ce se va așeza la voi”.²².

Urmărind în continuare procesul exodului evreilor, vom observa și a doua explicare a noțiunii și cuv. *Pesach*, tot cu sens de *trecere*. Evreii ajungând la Marea Roșie, Domnul a zis către Moise: „Iar tu ridică-ți toiagul și-ți întinde mâna asupra mării și o desparte și vor trece fiii lui Israel prin mijlocul mării, ca pe uscat”.²³. Atunci Faraonul s-a înfuriat din nou și a pornit în urmărirea evreilor, cu cele mai bune armate pe care le avea. Scopul era a-i prinde pe evrei în capcană la Marea Roșie și a-i aduce înapoi. Iar Moise a liniștit poporul evreu, zicând: „Nu vă temeți! Stați și veți vedea minunea cea de la Domnul pe care vă va face-o El astăzi”.²³. Apoi Domnul a făcut ca marea să se retragă, formând un culoar prin care Moise îi conduce pe iudei cu siguranță spre țărmul estic al Mării Roșii. Oștirile faraonului au năvălit în mare după evrei, dar au fost înecate de apele care veneau la loc.²⁴. Astfel a luat sfârșit definitiv crunta robie egipteană (de 430 de ani) a evreilor.²⁵. Ajungând în Palestina, evreii au urmat cu strictete poruncile și îndrumările Domnului – prin mijlocirea lui Moise – inclusiv sărbătorirea anuală a Paștelui Domnului. Astfel sărbătoarea și numele respectiv vor avea încă un conținut – tot cu sens de *trecere*: *trecere peste*, *trecere dincolo*, corespunzând în mod direct evenimentului biblic redat mai sus (trecerea din Egipt, peste Marea Roșie, pe Pământul Făgăduinței (Palestina)). În Palestina sărbătoarea Paștelui evreiesc era marcată în fiecare primăvară, începând cu seara de 14 Nisan (ultima zi înainte de lună plină, după echinocțiul de primăvară, conform calendarului lunar al evreilor).²⁶. În ajunul sărbătorii capul fiecărei familii sacrifică (tăia) un miel, cu sângele căruia preotul stropea în fața altarului, iar grăsimea animalului o ardea. Sărbătorea începea cu o masă ritualică, familială, care ținea până a doua zi, la 15 Nisan. La masă mâncau carnea mielului tăiat, pregătită cu ierburi amare. Foloseau și azimă (mața),

pregătită tot în prealabil. Mâncau după cum menționam și mai sus fiecare având mijlocul încins, fiind încălțat și cu toiag în mână – gata de plecare. Evident, toate acestea simbolizau nenorocirile, amărăciunile îndurate de evrei în vremea robiei egiptene, până la trecerea lor peste Marea Roșie, venirea în Palestina. În sera de 15 Nisan începea așa-numita *Sărbătoare a Azimelor*, care ținea 7 zile (15-21 Nisan).

În anul 63 î.Hr. comandantul de armate Pompei a distrus statul iudeilor. Aceștia au pierdut independența națională. Evreii au fost izgoniți din fostul lor stat și împrăștiați prin Imperiul Roman.²⁷, nimerind din nou în robie. Pare a fi adevărată afirmația că salvarea din situația creată era așteptată tot de la Dumnezeu, din cer. În mediul evreilor înrobiți se răspândește ideea că „Într-un viitor apropiat pe pământ va coborî un izbăvitor ceresc – Mesia, care va scăpa evreii de chinurile și grozăviile robiei. Coborând din cer, el va izbăvi oamenii de păcate, murind pentru ei, adică aducându-se pe sine însuși jertfă, apoi va învia și se va înălța la ceruri”.²⁸. Izbăvitorul așteptat a fi fost Hristos. Între timp, evreii continuau să marcheze Paștele ca mai înainte. La sărbătoare participa și Iisus. Despre aceasta se vorbește de multe ori în *Noul Testament*: *Matei*, 26, 2; 27, 15; *Marcu*, 14, 1; 15, 6; *Luca* 2, 41, 42; 22, 1, 15; *Ioan*, 2, 23; 4, 45; 6, 4; 11, 15; 12, 12-20; 13, 1, 29. S-a deosebit ultima prezență a lui Iisus Hristos la sărbătoarea Paștelui. Este vorba de *Cina cea de Taină* din noaptea când Iisus a fost trădat, înainte de a fi prins, apoi răstignit (La *Cina cea de Taină* vom reveni). După anul 33 – când Mântuitorul a fost răstignit și după trei zile a înviat – s-a schimbat din nou sensul sărbătorii Paștelui evreiesc. A căpătat semnificație de *trecere prin moarte la viață*, a devenit izbăvirea oamenilor de către Mântuitor din „*robia păcatelor*”.²⁹. Sărbătoarea nouă a fost numită și Paște – suferință.³⁰.

Făcând o scurtă privire retrospectivă asupra celor spuse până aici, observăm că mai multe faze în evoluția Paștelui evreiesc, inclusiv numele respectiv, conțin noțiunea de trecere „*pe lângă ușă*”, *trecerea peste Marea Roșie*, „*trecerea prin moarte la viață*”.

Bibliografie

T. Poltavcenko, *Cum au apărut sărbătorile creștine*, 1980, p. 28.
 Apud V. Barbu, *Sărbătorile bisericii noastre străbune*, Uzdin (Iugoslavia), 1999, p.
 Dumitru Tăbăcaru, *De vorbă cu credincioșii*, Ch., 1980, p. 137.
 T. Poltavcenko, *Cum au apărut sărbătorile creștine*, 1980, p. 26.
 5. D. Tăbăcaru, *Op. cit.*, 1980, p. 137.
 6. Idem.
 7. Idem, p. 138; T. Poltavcenko, *Op. cit.*, 1980, p. 27.
 8. D. Tăbăcaru, *Op. cit.*, 1980, p. 138.

9. T. Poltavcenko, *Op. cit.*, 1980, p. 27.
 10. Idem.
 11. Ieșirea, 5, 7-23.
 12. Idem, 5, 7-11
 13. Idem, 12, 3-8.
 14. Idem, 12, 9-12.
 15. Idem, 12, 14-16.
 16. Idem, 12, 17-18.
 17. Ieșirea, 12, 21-27.
 18. Idem, 12, 29-30.
 19. Idem, 12, 31-32.
 20. Idem, 12, 33.

21. Ieșirea, 12, 39.
 22. Idem, 12, 43-49.
 23. Idem, 14, 16.
 24. 14, 13.
 25. Toată Scriptura..., 1994, p. 22.
 26. Ieșirea, 12, 40
 27. Mircea, 1995, p. 377.
 28. D. Tăbăcaru, *Op. cit.*, 1980, p. 138.
 29. T. Poltavcenko, *Op. cit.*, 1980, p. 27.
 30. Mircea, 1995, p. 377.

Pomenirea deosebită a răposaiilor

Principală pomenire a celor decedați este Paștele Blajinilor, o sărbătoare mobilă (depinde de cea a Învierii Domnului). La noi, se marchează, de obicei, peste 8 zile de la Înviere, adică luni după Duminica Tomei. În unele regiuni, sărbătoarea aceasta este respectată și în alte zile – de la Duminica Tomei până la Rusalii. Paștele Blajinilor este ziua imaginației întâlniri a celor vii cu răposaiii.

Sărbătoarea aceasta nu este la toate popoarele. La români, este marcată în Maramureș, Bucovina, sporadic în Banat, Dobrogea. Cel mai pe larg este respectată în Republica Moldova. Ziua în cauză are, în popor, mai multe numiri: Paștile morților, Prohodul (sau Prohoadele). Este clar de ce sărbătoarea se numește Paștile morților: cei mai mulți se duc la cimitire, pomenind răposaii, cu această ocazie se mănâncă, de obicei, ultimele resturi de pască și alte bucate rămase de la Paști. Se zice că acestea, împreună cu sărbătoarea Învierii, „se trec” (din rusă – prohod însemnând trecere), de aceea această zi se mai numește, pe alocuri, Prohod sau Prohoade.

Avea dreptate preotul-etnograf Alexie Mateevici când se întreba retoric: „**Putem raporta în întregime numirea de blajini la răposaii?** Puțin probabil (...) Moldovenescul blajin înseamnă blând, bun, cuvios – calități care nici pe departe nu le pot avea toți răposaii”. (Alexie Mateevici, Opere, II, 1991, p. 168). Totuși, majoritatea consideră că cei decedați sunt buni, blajini. Este curios faptul că, deși termenul blajin este de origine slavă (blajenâi), el este folosit în contextul respectiv (Paștile Blajinilor) numai la români.

La slavii orientali, sărbătoarea se numește Marea zi a Rocmanilor (Rocmanschi Velic deni), Radunița (de la radosti – bucurie, adusă răposaiilor în această zi), precum și Navii deni (în slava veche navii înseamnă răposat, sicriu), Roditelischii deni (ziua părinților).

Din timpuri străvechi, în anumite zile din perioada anului aratului și semănatului țărani ieșeau, împreună cu toți membrii familiilor lor, în lunci și dumbrăvi înverzite, unde stăteau la masă, servind bucate și băuturi simbolice (pâine, ouă, vin, ș. a.), aceasta însemnând roadă, viață, belșug. Își imaginau că stau împreună cu ei la masă și sufletele răposaiilor care, conform unei vechi credințe, pot influența – pozitiv sau negativ – asupra roadei, vieții oamenilor.

În era creștinismului, și sărbătoarea aceasta a fost adoptată la Învierea Domnului.

Lafel de ciudată este preluarea calităților pe care le au blajinii (modul lor de viață, bunătate, fericirea, etc.), după cum au constatat savanții, relativ târziu (sec. XVII), de la poporul imaginar de pe insula Macaron (în trad. din gracă „Insula fericirilor”), descrisă în romanul popular „Alexandria”. Despre aceasta au vorbit pentru prima dată în studiile lor, publicate în 1922, cercetătorii Nicolae Cartoian și Vasile Bogrea. Romanul a fost scris în sec. III î.Hr. în limba greacă. a avut circulație, începând cu sec. XVII, în toată Europa, inclusiv la români. S-a stabilit că, în mare parte, calitățile blajinilor au fost luate de-a dreptul din romanul popular. Aducem aici doar câteva trăsături ale blajinilor, conform credințelor populare (extrase din lucrarea eminentului etnograf și folclorist Simion Florea Marian „Sărbătorile la români”). Se zice că blajinii „trăiesc în ostrovele mărilor” sau lângă Apa Sâmbetei, la „marginea pământului”, „într-o pustietate pe malul mării”, „foarte departe peste mare”, „la hotar cu raiul” etc. La înfățișare, blajinii sunt oameni de statură mică, sunt buni

la suflet, pașnici, înțelepți, credincioși, duc o viață reținută, cu posturi severe. Ei nu știu când sunt sărbătorile, mai ales Paștile. Află de Învierea Domnului cu o întârziere de 8-10 zile, când văd că sosesc pe Apa Sâmbetei coji de ouă, date de oamenii de pe „lumea asta”, pe ape curgătoare, în ultimele zile ale Săptămânii Patimilor. Atunci serbează și ei Paștile. Oamenii cred că blajinii „sunt fericiți de orice și că după moarte merg de-a dreptul în rai, unde petrec apoi dimpreună cu sfinții”.

Se spune că, în lumea blajinilor, „femeile stau de o parte și bărbații de alta, neîntâlnindu-se decât o dată pe an, când părinții își însoară copiii. Până atunci pe fete le cresc femeile, iar pe băieți – bărbații, luându-i de la mamele lor dindată ce au început a umbla și a mânca singuri”.

În dimineața Paștelui Blajinilor, în cimitire preoții oficiau parastase. veniți la mormintele rudelor apropiate, femeile făceau pomeni, apoi, cu toți membrii familiilor, mâncau și beau din cele aduse de acasă. Rămășițele bucatelor și băuturii le lăsau pe morminte. După ceremoniile de la cimitire, mulți săteni petrecea sărbătoarea în câmp, în mediul naturii.

După cel de-al doilea război mondial, Paștile Blajinilor a continuat să fie respectat, însă în forme cu mult reduse, din motive bine cunoscute. În anii 1960-1980, în multe localități creștinii erau nevoiți să marcheze Paștile Blajinilor odată cu sărbătoarea oficială de 9 mai, ziua biruinței asupra Germaniei, în 1945. Atunci se făcea și pomenirea sătenilor căzuți în lupte.

Pomenirea deosebită a morților, la Paștile Blajinilor, este, în felul ei, o reacție pronunțată la restricțiile ateismului sovietic

În zilele din preajma acestei sărbători, sătenii și orășenii fac ordine la cimitire (repară și vopsesc gardurile, crucile, sădesc flor, etc). În luna de după Duminica Tomei, aproape toți creștinii, în straie de sărbătoare, merg la cimitire. Apropiindu-se de morminte, zic „Hristos a înviat”, de parcă ar auzi și răposaii. Femeile, lacrimând, tămâiază mormintele, apoi aștern cuverturi, prosoape, punând pe ele cele aduse pentru a fi date de pomană „de sufletul morților”: căldări, cratițe, farfurii, alimente și chiar haine. În partea de centru a Republicii Moldova, creștinii dăruiesc câte un „pom” – o ramură de copac, împodobită cu batiste, covrigi, bomboane etc. (ca la înmormântare).

Sărbătoarea Paștilor Blajinilor amintește tuturor că viața omului este trecătoare, iar cei decedați nu trebuie uitați, ci pomeniți, după cum este datina moștenită de la străbuni.

doctor habilitat, NICOLAE BĂIEȘU

Calendar Cronologic

1 mai

1937

Ion Vatamanu, poet, eseist, traducător, publicist, savant în domeniul chimiei, autor de cărți, activist pe tărâm social-politic și cultural. S-a născut la 1 mai 1937, în c. Costiceni, jud. Hotin (azi r. Noua Suliță, reg. Cernăuți).

A studiat la școala medie, Costiceni, apoi la cea din Vancăuți, la Universitatea de Stat din Moldova (1955-1960), a susținut doctoratul la Universitatea din Lvov (1971). În 1960 este încadrat la AȘ din Moldova. Din 1973 și până la sfârșitul vieții a deținut funcția de șef de laborator la Institutul de Chimie al AȘM, publicând peste 150 de lucrări științifice obținând 5 brevete de invenție în domeniul oscilopolarografiei. A condus ziarul „Glasul” (1989-1990). Deputat în Parlamentul R. Moldova (1990-1993). A elaborat proiectul renovării ansamblului monastic „Căpriana” (1990). Director al revistei „Columna” (1991-1993). A debutat în 1955-1960 cu poezii în „Tinerimea Moldovei”. Membru al USM (1964). Medalia de Bronz a EREN (1984), Diploma TVM pentru ciclul de emisiuni ABC-ul moralei; Diploma de onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al R. Moldova (1987); Diploma Ligii culturale pentru unitatea românilor de pretutindeni (1992); Maestru al literaturii (1992); Premiul Dacia în domeniul artei populare și Medalia Mihai Eminescu (post-mortem, 1995). 2010 – „Ordinul Republicii”, post-mortem.

3 mai

Ziua Mondială a Libertății Presei

5 mai

1937

Nina Vodă (Mocreac), actriță. S-a născut la 5 mai 1937, s. Vadul-Leca, pl. Telenești, jud. Orhei. A absolvit: școala medie din Telenești (1953), Școala Teatrală Superioară „B. Șciukin” din Moscova (1955-1960), a fondat cu colegii Teatrul Republican pentru tineret „Luceafărul” pe scena căruia își petrece toată viața artistică. A realizat și roluri în filme. A fost decorată cu: Ordinul Insigna de Onoare (1976), Artistă Emerită din Moldova (1982), Artistă a Poporului din Moldova (1991).

9 mai

1937

Nina Doni – actriță, s-a născut la 9 mai 1937, s. Olănești, Ștefan Vodă. După absolvirea școlii medii din satul natal, urmează Școala Teatrală Superioară „B. Șciukin” din Moscova (1955-1960). Din același an este actriță la Teatrul republican pentru tineret „Luceafărul”. A realizat zeci de roluri în teatru și cinematografie. S-a aflat

în turnee teatrale în Rusia, Bielorusi, România, Letonia, Estonia, Turcia, Egipt etc.

Ziua Europei

10 mai

1949

Interpretul **Nicolae Glib** s-a născut la 10 mai 1949 în Bălți. Cariera: Studiază la Școala „St. Neaga” (1967-1971), la Institutul de Arte „G. Musicescu” (1975-1980). A activat: 1969-1972, solist în orchestra Ansamblului de dansuri populare „Joc”; 1972-1985, solist în orchestra de muzică populară „Folclor” și în Orchestra de muzică populară „Lăutarii”. În 1978, i s-a acordat titlul Artist emerit, în 1989 - Artist al Poporului. A înregistrat la Radio Chișinău multe cântece populare.

11 mai

Ziua Victoriei și a Comemorării Eroilor Căzuți pentru Independența Patriei.

15 mai

Ziua Internațională a Familiei.

Ziua Latinității.

17 mai

1935

Andrei Băleanu, regizor, actor de teatru, film, s-a născut la 17 mai 1935, în s. Izvoare, jud. Soroca. A absolvit Universitatea de Stat din Moldova (1960) și Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” din Chișinău (1964), stagier la Teatrul de comedie din Sankt-Petersbug (1965-1967). Activează regizor la Teatrul Național „Mihai Eminescu” și director artistic al Centrului Republican de cultură și artă. A fost consilier prezidențial (1995-1997). A interpretat roluri în u filme, a realizat spectacole de înaltă ținută artistică. Maestru emerit al artei din Moldova (1983).

18 mai

1950

Petre Teodorovici, compozitor și interpret de muzică ușoară, s-a născut la 18 mai 1950, or. Leova. A absolvit Școala medie (muzicală) din localitate (1968), Colegiul de muzică „Ștefan Neaga”, Institutul de Arte „Gavriil Musicescu” (1968-1973). A activat la Leova (1971-1972), la Institutul Pedagogic „A. Russo” din Bălți (1972-1973); regizor la Centrul tineretului „Iuri Gagarin” din Chișinău (1974-1975), director artistic al ansamblurilor „Bucuria” (1975-1982), „Ceremoș” al Filarmonicii din Cernăuți

(1983-1984) și „Ecou” din Chișinău (1984-1989). A lansat o serie de cântece devenite șlagăre. Cântecele sale au tulburat inimile și au răsunat în cadrul festivalurilor din Slovacia, Finlanda, Cuba, Argentina, Italia, Rusia, România. A scris muzică la filme și spectacole. Maestru emerit al Artei (1989), cavaler al ordinului Gloria Muncii (1996).

Ziua Internațională a Muzeelor.

24 mai

1947

Svetlana Toma s-a născut la 24 mai 1947, în mun. Chișinău, cu numele Svetlana Fomiciova. A absolvit în 1965 Școala medie nr. 16. A urmat Institutul de Arte din Chișinău (1965-1969), a debutat ca actriță în filmul „Poienile roșii”. Svetlana Toma a obținut Premiul pentru cel mai bun rol feminin (Rada) la Festivalul Internațional de filme din Praga (1977), Diploma „Cea mai bună actriță a festivalului” (pentru rolul său din filmul Șatra) la Festivalul Internațional de filme din Panama (1977), Diploma Uniunii Cineaștilor și a Comitetului de stat pentru cinematografie pentru cel mai bun rol feminin (Chișinău, 1979) din filmul Vreau să cânt. În aprilie 2008, Svetlana Toma a primit titlul de Cetățean de Onoare al municipiului Bălți.

27 mai

1945 Ștefan Caranfil, dirijor de cor, aranjor de melodii pentru cor, pedagog. S-a născut la 27 mai 1945, în s. Mihailovca, r. Cimișlia. Studii: școala medie s. Săhăidac, Cimișlia, Școala Pedagogică din Călărași (1959-1963), Institutul de Arte „Gavril Musicescu” (1965-1970). A activat, consecutiv: dirijor de cor și taraf în s. Zubrești, Strășeni (1965-1970); dirijor al corurilor din s. Biești, Orhei, Vărzărești, Nisporeni, Dubăsarii Vechi (1967-1970); metodist (1970-1972) și director artistic al Casei de creație populară din Chișinău (1972-1973); dirijor al corului de băieți de la Palatul de creație al elevilor din Chișinău (1973-1977) și al Studio-ului coral de copii al Radioteleviziunii (1977-1990); director artistic și dirijor al Corului „Semănătorii”, Biești, Orhei (din 1967); director artistic și dirijor al Corului de copii „Trison”, profesor, cu gradul didactic superior, la Liceul Teoretic „Iulia Hasdeu”, Chișinău (din 1990). Alcătuitor a două culegeri folclorice: „Melodii folclorice” (1976) și „Scriptura eternelor cântări” (1988), autor a două proiecte – fonomateriale didactice din repertoriul Corului de copii „Trison”; a înregistrat două albume: „Dragă-mi este Țara mea” (1989), CD-ul și caseta „Avem o rezervă de suflet” (2003). Laureat al circa 50 concursuri și festivaluri corale internaționale, republicane și ex-unionale. Membru-fondator al Uniunii Muzicienilor din Moldova (1980), membru al Consiliului artistic al Radioteleviziunii (1982-1990), al comisiilor republicane și municipale de atestare și susținere a gradelor didactice a profesorilor în domeniul artei, al comisiilor republicane și municipale de asistență de specialitate școlilor cu profil estetic.

Hristos a înviat

Precum Biblia, scrie

Mortii toți c-au să-nvie,

Hristos a înviat!

Pentru o lume în ciuda

Trădătorului Iuda,

Hristos a înviat!

Toți cei dornici să-l vadă,

Ca și Toma, să creadă,

Hristos a înviat!

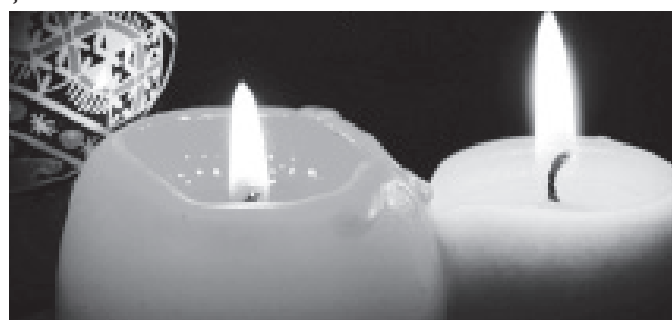
Cu divină iubire

Dăruind nemurire,

Hristos a înviat.

Adevărat a înviat!

ȘTEFAN SOFRONOVICI

Segmentul cultural al raionului Dondușeni — trecut, prezent și viitor

Recent, raionul Dondușeni și respectiv Secția Cultură a împlinit 50 ani de activitate.

Dacă e să întreprindem o privire retrospectivă în cultura raionului de-a lungul acestor ani constatăm, că raionul Dondușeni dispune de un domeniu, parte componentă a Culturii Republicii Moldova și are o evoluție conexă acestuia.

Conform datelor de arhivă, în anul 1963, în raionul Dondușeni, raion tânăr format, domeniul cultură includea toate instituțiile de profil din cele 70 de localități, inclusiv: 4 case de cultură, 81 camine culturale, 65 de biblioteci publice. Bibliotecile publice dispuneau de un fond de peste 500 mii exemplare/carte deserveau circa 80 mii beneficiari, iar casele și căminele de cultură numărau 112 colective artistice cu un contingent de circa 1900 persoane. Din numărul total al colectivelor: 42 – erau coruri, 25- formații de dans, 116 - solisti individuali ș.a. categorii.

De-a lungul anilor 1963 – 2013 domeniul cultură a fost marcat de diferite momente.

Astfel anul 1967, s-a evidențiat în istoria culturii raionului prin deschiderea Școlii de muzică, actualmente Școală de arte, care inițial număra 50 de elevi și 5 profesori,

Anul 1972, este anul dării în exploatare a edificiului-tip al bibliotecii publice raionale, centru biblioteconomic de nivel raional pentru instituțiile respective din teritoriu, care în 1963 dispunea de 4 unități, la moment 19 unități.

Anii 1974- 1977 au fost însemnați prin construcția edificiilor-tip pentru casele de cultura din localitățile Moșana, Țaul, s. Donduseni, Baraboi, Arionești ș.a, instituții menite să valorifice patrimonial cultural moștenit și să promoveze valorile naționale și general – umane.

În ajunul Anului Nou 1989 și-a deschis larg ușile Palatul raional de cultură și edificiul Casei de cultură din raionul Făbricii de zahăr.(or. Dondușeni).

Anul 1991 este deosebit prin deschiderea Muzeului de istorie și etnografie în s. Țaul, cu misiunea de conservare și valorificare a patrimoniului cultural – istoric în arealul raionului.

Anii 1993 – 2003 au fost ani de grea încercare pentru domeniul cultură în general și cultura raionului în special: alocații mizere din bugetul de stat pentru întreținerea instituțiilor, salarii gen ajutoare, condiții de lucru nesatisfăcătoare, plecarea în masă a lucrătorilor din cultură, problemă, care rămâne nerezolvată pe deplin și până acum și alte probleme cu care s-au confruntat instituțiile din domeniu în acea perioadă.

Ultimii ani au înregistrat schimbări radicale în acest

segment la nivel de patrimoniu cultural material și imaterial, biblioteci, muzee, meșteșuguri etc.

S-a perfecționat cadrul legislativ al culturii în plan republican. Au fost adoptate un șir de acte legislative și normative care reglementează activitatea instituțiilor de profil și care au dat start unei noi epoci în dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural național și raional.

Raionul Dondușeni dispune de un bogat potențial cultural. Politica culturală a statului este implementată de către Secția raională cultură, care din anul 1963 nu și-a schimbat titulatura - serviciu de stat descentralizat, care se supune metodologic Ministerului Culturii iar administrativ — Consiliului Raional Dondușeni.

În cadrul Secției cultură activează:

— Casa raională de cultură, care are funcția de centru metodologic raional;

— Muzeul de istorie și etnografie din s. Țaul;

— Biblioteca publică raională, centru biblioteconomic pentru bibliotecile din teritoriu;

— Școala de arte

Pentru satisfacerea intereselor spirituale ale populației, în cadrul raionului din anul 2003 până în prezent activează 48 de instituții de cultură: 23 case și camine culturale cu 8813 locuri în sălile de spectacole; 23 biblioteci publice cu un fond de carte de 263,4 mii unități, puse anual la dispoziția cca 13,7 mii beneficiari, 1 instituții de învățământ artistic cu un contingent de 120 elevi instruiți de 14 profesori; 1 muzeu. În instituțiile respective își desfășură activitatea 124 specialiști, fiind deserviți de 58 lucrători tehnici. Lucrătorii caselor de cultură, bibliotecilor, muzeului și Școlii de arte sunt mereu în tumultul vieții, oferindu-le oamenilor minunate clipe de răgaz prin organizarea diverselor activități culturale.

Frumoasele sărbători, devenite tradiționale, prind aripi pe an ce trece. Printre aceste pot fi menționate: Festivalul muzical *Mărțișor*; Festivalul Cântecului pascal; Festivalul dansului *Stelele dansului*; Concursul literar *La izvoarele înțelepciunii*; Festivalul Național *Mihai Bătrînu*; Festivalul Național al Cărții și Lecturii; Ciclu de acțiuni *Drușiana*; Festivalul etniilor; Festivalul obiceiurilor și tradițiilor de iarnă *Din timpuri străvechi*; Concursul *Tinere talente* ș.a.

Succese frumoase în domeniul activităților culturale au înregistrat cele 66 formații artistice cu un contingent de peste 900 membri, din care cele mai numeroase sunt colectivele folclorice – 23, ansambluri de dans popular – 14, formații de muzică ușoară – 10, ansambluri vocale – 5. Cu părere de rău au dispărut colectivele corale, la ora actuală activează numai -1 și

colectivele teatreale. 11 formații artistice dețin titlul de colectiv artistic *model*, care pe parcursul anilor au participat la diverse activități culturale de nivel local, național și internațional.

Sunt vestiți în republică Corul de camera *Treimea* și *Fanfara* (Palatul raional de cultură), formațiile folclorice *Cimbrișor* și *Vatra* (s. Sudarca și s. Crișcăuți), ansamblurile vocale *Spicușor*, *Stejarii* și *Frunze de dor* (s. Dondușeni și s. Țaul), formația de muzică ușoară *Freamăt* și studioul artistic *Circul* (Palatul culturii Țaul). Iar faima raionului peste hotare a dus-o de nenumărate ori Orchestra de muzică populară *Alboreanca* și ansamblul de dansuri populare *Spicușor* (Palatul culturii Țaul), care au promovat cultura națională în Grecia, România, Belarusi, Ucraina, Polonia, Georgia, Rusia, Islanda, Cehia, Italia, Finlanda, Ungaria.

La diferite expoziții, concursuri locale, raionale și internaționale participă activ de-a lungul anilor și discipolii Școlii de arte Dondușeni, ducând reputația Școlii, raionului departe de hotare, învrednicindu-se nu numai de premii dar și de medalii de aur.

De popularitate se bucură Muzeul de istorie și etnografie din s. Țaul, care dispune de 3151 exponate. Din anul 2003 Muzeul a primit statut de instituție de rang raional. În incinta Muzeului sunt acumulate foarte multe obiecte ce prezintă atenție pentru istoria neamului. Colecția cuprinde obiecte de uz casnic, haine, obiecte de trai ale țăranilor, fotografii etc. Cu un viu interes sunt admirate de către vizitatori exponatele ce țin de arta populară.

Sărbătorile organizate în localitățile raionului sunt însoțite de bogate expoziții ale meșterilor populari 66 la număr, care practică broderia, lucrul în lemn, tablă, fibre vegetale, confecționarea costumelor naționale și alte genuri. Din anul 2013 în raion activează 2 centre de meșteșuguri atestate *Cu ițe și suveică* (s. Crișcăuți) și *Mâini dibace* (s. Plop) care valorifică și promovează arta țesutului și gobelenul.

Un aport deosebit în promovarea meșteșugurilor populare îi aparține meșterului popular Vasile Alexandrov (or. Dondușeni) care participă activ la expozițiile republicane din cadrul Centrului Internațional de Expoziții *MoldExpo*.

În ultimii ani, instituțiile de cultură au beneficiat de surse financiare pentru reparațiile capitale și curente ale edificiilor, s-a îmbunătățit baza tehnico-materială, au fost dotate cu mobilier, instrumente muzicale, costume naționale, au fost implementate Proiecte FISM, proiecte finanțate de Fundația Soros și altele.

Cu contribuția Consiliului raional și a celor locale multe lucruri frumoase au fost realizate în localitățile: or. Dondușeni la Palatul raional de cultură, Casa orășenească de cultură (Fabrica de zahăr) și Biblioteca publică raională unde edificiile au fost reparate capital, asigurate cu mobilier, instrumente muzicale, costume naționale și alt inventar; s. Baraboi - Casa de cultură și Biblioteca publică au fost conectate la conducta de gaz natural; s. Crișcăuți - Casa de cultură a fost reparată și asigurată cu costume naționale; s. Sudarca - Consiliul local/casa de cultură a implementat proiectul transfrontalier

Promovarea culturii tradiționale în colaborarea cu Consiliul local Copălău, România; în satele Teleșeuca, Frasin, Climăuți instituțiile de cultură sunt în reparație capitală, etc.

În anul 2013 Consiliul raional a alocat 1 270 mii lei pentru reabilitarea Conacului cu parc dendrologic Pommer, monument istorico-arhitectural de importanță națională care va contribui semnificativ la dezvoltarea turismului în raionul Dondușeni. (Pentru reabilitarea obiectivului turistic și a drumului de acces Fondul Național de Dezvoltare Regională a alocat 5 mln. lei pe lângă cele 23 mln. lei obținute de Consiliul local în frunte cu dl. Andronii Mitrică în cadrul unui proiect).

Prin intermediul Guvernului Republicii Moldova, instituțiile de cultură din s. Țaul, Sudarca, Climăuți, Frasin au beneficiat de impunătoare surse materiale pentru renovarea edificiilor.

2 proiecte FISM au fost implementate de Palatul culturii Țaul și Casa de cultură din s. Dondușeni în urma cărora instituțiile au fost renovate, asigurate cu căldură, create condiții satisfăcătoare pentru angajați.

Proiecte finanțate de Fundația Soros -Moldova (4 proiecte) au fost implementate de către biblioteca publică raională, biblioteca publică Baraboi (3 proiecte), biblioteca publică Scăieni (1 proiect) și biblioteca publică Târnova (1 proiect). Grație acestor proiecte bibliotecile au fost asigurate cu echipament informațional (calculatoare, copiatoare, imprimante, fax-uri, conectare Internet și alte beneficii), s-a creat Centrul Comunitar de Informație (s. Baraboi), Centrul Informațional de Antreprenoriat și Mediateca (BPR). Au fost dezvoltate colecțiile de documente ale bibliotecilor (BPR, s. Baraboi), a fost editată biobibliografia *Ion Druță* (BPR).

Pe lângă realizările pozitive înregistrate, instituțiile de cultură din raion se confruntă și cu multe probleme, principala fiind insuficiența finanțării instituțiilor de cultură.

De aici și avem ce avem: localuri avariate, edificii neîncălzite, instituții - fără local, fără mobilier, fără instrumente muzicale, fără costume, biblioteci fără carte și ediții periodice, monumente distruse etc. În era informațională doar 7 din 48 instituții de cultură dispun de calculatoare și legătură Internet. Pentru domeniul cultură o problemă stringentă rămâne a fi lipsa cadrelor de specialitate, rezultat al îmbătrânirii și pensionării specialiștilor.

O soluție pentru rezolvarea problemelor ar fi alocarea unor bugete corespunzătoare necesităților instituțiilor de cultură. Iar angajații din domeniu au obiectivul de a moderniza, perfecționa și pune în valoare oferta culturală prestată de instituții, de a acorda servicii armonizate populației, de a identifica un germene specific pentru zona noastră culturală pentru a promova talentele, obiceiurile și tradițiile strămoșilor noștri, căci prin ele ne cunoaștem rădăcinile, aflăm de unde ne tragem și cine suntem.

LIUBA DANUȚA,
șef Secție raională Cultură

Maiorescu — Hașdeu: raportarea la filosofie

Exceptând etapa pregătirilor filosofice românești, se vehiculează cu ideea că de la Titu Maiorescu începe cu adevărat filosofia românească.

Trebuie însă să recunoaștem din start că Domnia sa împarte aceste merite cu Bogdan Petriceicu Hașdeu, un veritabil principe al cugetărilor profunde. Exemplară, în această ordine de idei, e raportarea dâșilor la filosofie. Dar de ce anume la ea? Fiindcă e vorba, în cazul dat, de acea disciplină spirituală care configurează, am zice noi, cel mai complet viziunea despre lume și viață, iar cultivarea genurilor filosofice, într-un mod sau altul, marchează faza de maturizare a unei culturi. În raport cu T. Maiorescu, B.P. Hașdeu a dovedit aceeași deschidere față de domeniul speculativ, concepându-și opurile istorice într-o cheie teoretică de o neîndoieală profundzime filosofică. În timp ce mentorul *Junimii* opta pentru sinteza și exegeza didactică, încercând să adopteze idei venite dinspre Occident și să creeze o sensibilitate și un climat favorabile reflecției filosofice, B.P. Hașdeu a preluat, într-o meditație pe cont propriu, sugestii dinspre romantism, evoluționism și spiritualism, elaborând o filosofie a istoriei. Indubitabil rămâne și faptul că magul de la Criștinești e și autorul uneia din primele lucrări filosofice românești originale *Sic Cogito*, operă care s-a bucurat de o remarcabilă popularitate în mediul cititorilor culti, nemaivorbind de cel filosofic.

DUMITRU PĂSAT

Reflecțiile lui Bogdan Petriceicu Hașdeu asupra limbii, în lucrări precum *Cuvente den bătrâni*, *Etymologicum Magnus Romania*, *Din istoria limbii române* ș.a., de la abordările sale științifice și până la mlădioasa sa limbă literară, sunt, indubitabil, mai consistente decât aportul maiorescian. Dacă, într-un exemplu, reflecția lui Titu Maiorescu din *Beția de cuvinte* are ca referință limba cultă, mai exact, cea a scriitorilor și jurnaliștilor, contribuțiile lui B.P. Hașdeu la forjarea unei limbi viabile, chiar dacă se află în aceeași sferă, o depășesc cu mult, deoarece tratează diverse aspecte lingvistice, începând cu originea limbii române până la limba vorbită și scrisă pe atunci.

Cât privește filosofia, singurul loc unde Maiorescu se dovedește a fi mai eficient decât Hașdeu este organizarea învățământului filosofic academic și popularizarea ideilor filosofice de la catedră. Faptul se datorează, printre altele, că fiind politician și ministru și, astfel, având la îndemână pârgurile statale necesare unei atare acțiuni, Titu Maiorescu și-a putut aplica în practică viziunile mai ușor. Paralel cu voința sa tenace de a se face filosofie în România într-un cadru adecvat și de către persoane cu pregătire, această circumstanță a condus linia de gândire care, s-ar putea numi filosofia de tip universitar și științific, fiindcă poziția politică și socială i-a dat omului de cultură Titu Maiorescu posibilitatea de a-și pune ideile în practică. Bogdan Petriceicu Hașdeu, însă, nu a beneficiat decât de propriile mijloace (în esență gazetărești) și de prestigiul său personal. El face o filosofie scientizantă în *Sic Cogito*, în paginile căreia se ambiționează să abordeze fenomenul vieții transcendente cu mijloace științifice și experimentale, dar aici nu e știință în toată puterea cuvântului. Împrumutate din acest domeniu prestigios sunt doar metodele puse în joc. După cum observă și George Călinescu, în *Sic Cogito* viziunea e mai curând magică, în linia lui G. Bruno, B.P. Hașdeu, în fine, e activ la Academie și Universitate și chiar dacă nu a lăsat în urma sa o pleiadă de urmași într-o gândire de rezonanță filosofică, așa cum lui Maiorescu i-au urmat C. Rădulescu-Motru, Ion Petrovici, P.P. Negulescu etc., atunci trebuie să recunoaștem că filosofia istoriei, cultivată de Hașdeu, a produs o linie filosofică și ideologică identificată la Mihai Eminescu, Constantin Rădulescu-Motru, Nae Ionescu, Mircea Vulcănescu, Constantin Noica, Lucian Blaga, Dan Botta, Vasile Băncilă, Nichifor Crainic ș.a.

A-l ignora pe Bogdan Petriceicu Hașdeu, filosoful, este contraproductiv nu numai pentru înțelegerea operei istoricului și filologului, ci și a unei epoci de răscruce în modelarea intelectuală a societății românești.

Zilele bibliotecii „Nicolae Titulescu”

Miercuri, 20 martie s-a dat startul manifestărilor culturale dedicate aniversării a 18 ani de la fondarea Bibliotecii „Nicolae Titulescu”. Acest program a întregit marcarea celor 18 ani a acestui prim-lăcaș ai Cărții românești.

Șefa filialei Maria Gândea, a venit în fața publicului cu un raport: 18 ani de activitate a bibliotecii „N. Titulescu” - scurtă trecere în revistă a istoriei lecturii publice, prezentată și prin demonstrarea slaidurilor **„Biblioteca „N. Titulescu” - tezaur de valori spirituale”**

Apoi a urmat: **„Omagiul patronului spiritual al Bibliotecii „Nicolae Titulescu” — ziditor de mari idealuri” — oră de comemorare** (evenimentul marchează 72 de ani de la trecerea în neființă.)

Astfel, această zi este dedicată în fiecare an omului politic, diplomatului de talie mondială și marelui patriot Nicolae Titulescu, personalitate complexă, cu o inteligență sclipitoare, cu o clarviziune asupra viitorului, mare pelerin al Europei, care a luptat pentru pace, pentru o națiune pur românească, și continuă să cultive acel spirit de patriotism în noua generație prin prisma bibliotecii, care în anul 1995 și-a deschis ușile pentru cititori, oferind ediții și publicații românești. A urmat apoi un studiu biografic al lui Nicolae Titulescu prezentat de elevii cl. X -a, de la LT „Petre Țefănucă”. Titulescu rămâne o personalitate care a luptat pentru pace și care a fost și este un model de cetățean fidel al Patriei sale. În context, vine

să demonstreze acest fapt profesoara de istorie de la LT „Petre Țefănucă” dna. Tatiana Ungureanu. Elevii cl. XII- a au prezentat un recital de poezie - omagiu adus Marelui Creator, Nicolae Titulescu. Astfel am elogiat un făuritor de conștiință românească, înzestrat cu un incontestabil geniu diplomatic, un reper de gândire europeană. S-au prezentat slide-uri: „Personalitatea lui Titulescu”, expoziția desfășurată **„N. Titulescu - arhitect al diplomației românești”**, secvențe din filmul **„N. Titulescu — viața și activitatea”**.

Omagiindu-i pe oamenii mari ai istoriei și culturii românești demonstrăm dragostea față de înaintași, de trecut, prin cunoașterea lor întrevădem viitorul. Două personalități notorii ale neamului s-au născut în luna martie.

Alexei Mateevici - cel mai înzestrat poet al Basarabiei de la începutul secolului XX, cântărețul înfocat al frumuseților „limbii noastre” a aniversat 125 ani de la naștere.

I-aș spune sublimul, l-aș numi miracol al neamului, care apare o dată la o mie de ani. Un nume nu numai din literatură, dar și din istorie, și mai ales o valoare de panteon. Elevii de la liceul teoretic „A. Vartic”, îndrumați de profesoara de limba română dna. Ana Doschinescu i-au adus un pios omagiu. Pe parcurs s-au urmărit slide-urile dedicate cântărețului limbii materne.

Acțiunile au continuat în a doua zi, cinstind cum este mai bine Măria sa Po-

ezia (de Ziua Mondială) în cadrul seratei literar - muzicale cu genericul „Carte frumoasă - cinste cui te-a scris” (moderatoare Maria Gândea). O întâlnire de suflet cu poeta din Ialoveni - Lidia Ungureanu (conducătorul Cenaclului „Metafore și timpuri”), care a reușit să-și realizeze visul. A scos de sub tipar o carte nouă, „101 Poeme”, a 75-a la număr din Colecția „Ideal”. În această carte au intrat cele mai frumoase lucrări selectate de autor din toată creația sa. Poeta a vorbit despre poezie, despre această zi marcantă, a și citit din versurile sale. A donat bibliotecii cartea, lăsând un autograf. Elevii claselor a VIII-a de la liceul teoretic „Petre Țefănucă”, îndrumați de profesoara lor de limba română au venit să-i recite poeziile îndrăgite. Membrii cenaclului au oferit publicului în prim debut câteva mărtisoare literare și muzicale. Menționăm aici elevele de la Școala de arte Ialoveni: Tonu Nătălița și Verdeș Anastasia, care au încântat publicul.

Au fost vernisate expozițiile de carte: **„Poezia - izvor de frumusețe”; „Poeti din Ialoveni”**. S-au demonstrat slide-urile: **„Ialoveni - Cetate a poeziei”; „Carte frumoasă - cinste cui te-a scris”; „Cu dor de Nichita Stănescu”**.

Cu un recital poetic dedicat lui Nichita Stănescu (80 ani de la naștere) au venit elevii de la liceul teoretic „A. Vartic”, îndrumați de profesoara de limba română dn. Ana Doschinescu, care au recitat cu mult har și emotivitate și au impresio-

nat publicul prin poeziile recitate.

O zi frumoasă de neuitat cu mulți oaspeți pentru publicul din Ialoveni va rămâne ziua de 22 martie, unde la Pina-coteca „N. Titulescu” s-a vernisat expoziția personală a plasticianului George Petrea „Pe urmele unor clipe de dor” (11 lucrări: compoziție în ulei, pânză; moderatoare Larisa Petcu). George Petrea mărturisea: „Pictura pentru mine este o stare de emoții pozitive, o bucurie a sufletului, care mă urmărește oriunde și oricând și nu pot fără ea.” Au venit să-l susțină prietenii, colegii, artiștii plastici: Ion Chitoroagă (cu soția sa, pictoriță),

patronul grupului „Vibrație”, care a menționat: „George Petrea este o personalitate ascunsă sub modestie, ascunsă în sacul modestiei sale proprii”. Au fost prezenți: Gheorghe Jalbă, Vasile Didăc, Vlad Tudose –Ungureanu, jurnalistul Gheorghe Postolache, redactor la revista „a” Mic, poeta Lidia Ungureanu, redactor la ziarul „Florile dalbe”, profesoara de la catedra de arte plastice, Școala de arte din Ialoveni – Nina Popescu cu discipolii săi, elevii da la LT „Petre Ștefănuță”, însoțiți de directoarea liceului dna Vera Balan și de profesori, bibliotecari. O lansare reușită. Aici programul Zilelor bibliotecii s-a

încheiat. Iar cei 18 ani de activitate ne-au făcut pe toți să înțelegem că acolo unde este dragoste de carte și o colaborare excelentă, se pot face lucruri minunate, schimburi benefice de idei și publicații și manifestări culturale antrenante, cu bucurie și cu mult suflet. Urările tuturor s-au îndreptat spre ani mulți și bogați în carte, cititori pe măsură și succese deosebite în muncă. Activitățile, care au demarat vor lăsa amprente frumoase și clipe de neuitat.

MARIA GÂNDEA,
șefa filialei „Nicolae Titulescu”,
Ialoveni

Lecturi frumoase din cărți prietenoase

Sunt lecții care se învață oarecum altfel, nu neapărat la școală, acasă. Bu-năoară, la bibliotecă... O astfel de lecție netradițională — șezătoare literară au organizat slujitoarele Bibliotecii „Mi-hai Sadoveanu” filiala nr. IV din Soroca Nouă: Iulia Ciolacu, Nina Șvitchii, Lari-sa Maximova și elevii clasei III-a „F” de la Liceul Teoretic „Constantin Stere” în frunte cu profesoara Svetlana Gumenco.

Interesul și frumusețea lecturii i-au adus pe copii la bibliotecă. Doamnele bibliotecare, totdeauna bucuroase, gata să-i ajute să descopere tainele cărții, le-au propus copiilor să lectureze opera lui Ion Creangă. Fiindcă lectura e poarta copilăriei și cartea să intre pe această poartă, să aducă lumină, pace și voie bună în sufletele lor.

„Amintirile din copilărie sunt amintirile cărților pe care le-am citit”, susținea marele scriitor argentinian Jorge Luis Borges. Astfel de cărți sunt

cărțile lui Ion Creangă. Elevilor le-au plăcut mult poveștile sfâtosului bunic din Humulești, pentru că sunt scrise cu multă înțelepciune. Din povești, micii cititori au aflat că binele triumfă asupra răului, că trebuie să fie puternici și descurcăriți, buni și plini de voie bună, harnici și înțelepți. Necătând că-s mici, unii au citit în întregime „Amintirile din copilărie”. Astfel au aflat că răul este trecător și dacă ai alături prieteni devotați, nimeni nu-ți poate face rău.

Bibliotecarele au avut grijă ca în sala bibliotecii să domine o atmosferă aidoma șezătorilor din trecut: pe masa așternută cu un prosop național erau mere și nuci, un colac și o sticlă de bu-suioc. Elevii s-au îmbrăcat în costume naționale. Cel ce a condus șezătoarea a fost Nică. El a invitat personaje din creația lui Creangă. Și-au venit la șezătoare oaspeți mulți, din depărtare: Capra cu trei iezi, Pupăza din tei, mama Smaranda, Moșul. Înscenarea fragmen-

tului cu fata babei și fata moșneagului a stârnit hazul, o veselie molipsitoare domnea în sală. Vulpea, Ursul păcălit de vulpe, Cocoșul și Găina au amintit celor prezenți că copilul va deveni bun atunci, când va citi povești. Iar poveștile lui Creangă, prin limbajul lor accesibil și vesel sunt pe potriva acestei vârste. Dar ce fel de șezătoare fără cântec, ghicitori, frământări de limbă, vorbe cu duh. Elevii au cântat cântece vechi de la șezători. Chiar și unii spectatori au fredonat aceste melodii.

Gazdele au promovat două expoziții de carte: „Creangă veșnic verde”; „De-senează copiii”, cele mai captivante momente din opera marelui scriitor.

A culminat șezătoarea cu o donație de carte din partea bibliotecii micilor cititori. Mulțumim doamnelor bibliotecare pentru colaborare și creativitate.

La fel ca și oamenii, cărțile așteaptă să le facem vizite. Indiferent dacă trăiesc la bibliotecă sau la librărie. Și se bucură extrem de mult când cineva pășește pragul casei lor.

În veacul tehnologiilor moderne, vizita la bibliotecă, orele petrecute acolo sunt adevărate lecții ce-l vor face pe copil mai buni, mai omenos, mai sociabil.

Lecturi frumoase din cărți prietenoase! Vă doresc elevii clasei a III-a „F” și profesoara Svetlana Gumenco, Liceul Teoretic „Constantin Stere”

SVETLANA GUMENCO,
Liceul Teoretic „Constantin Stere”,
or. Soroca

Buna ziua, dragă redacție!

Vă scriu dintr-un sat cu oameni frumoși la chip și la suflet, unde se mai păstrează tradițiile și obiceiurile naționale.

Credcă este un sat cu cei mai harnici gospodari. Femeile sunt iscusite la gătit, se fac cele mai bogate și mai frumoase mese de sărbători, așa ne spun oaspeții, care sunt primiți cu bucurie și multă stimă în fiecare casă, iar bărbații de fiecare dată insistă să-i invite în beci, ca să guste din nectarul toamnei. Așa sunt oamenii din satul nostru. Hramul satului pentru noi este una dintre cele mai mari sărbători, atunci se dansează și se cântă atât de frumos – ca la nimeni alții.

În anul 2011, la cârma satului a venit noul primar dl Tudor Rodideal a cărui promisiuni făcute atunci în fața satului au devenit acum fapte. Un respect aparte, din partea dumnealui i-a revenit culturii îndemnând intelectualitatea să facă ceva frumos pentru sat – un muzeu al baștinei, un cor și un ansamblu folcloric pentru a ne păstra memoria și promova obiceiurile și tradițiile sfinte pentru noi. Domnul primar ne-a procurat haine naționale, când îmbrac costumul popular mă mândresc pentru țara mea și poporul nostru, simt o energie pozitivă care mă îndeamnă să fac numai fapte bune. La organizarea corului muncă asiduă i-a revenit dnei Maria Maidan, profesoară de muzică, care a adunat 30 de femei și 10 bărbați: învățători, educatori ai grădiniței, bucătăresele de la școală, specialiștii de la primărie, medicii și nu în ultimul rând pensionari și oameni de rând – țărani. Cântăm la toate sărbătorile pentru sufletul nostru, pentru oamenii din sat care ne ascultau preluând mai multe cântece din repertoriul corului interpretându-

le la diferite ocazii de suflet. Nu ne gândeam la locuri, dar ele nu au fost mult așteptate, de la premiul III îndată am obținut și I loc dintre cele 8 coruri din raionul Strășeni. A fost nemaipomenit de omenește și înălțător atunci când ni s-a oferit trofeul și premiul mare, am avut emoții cu lacrimi pe obraz de bucurie pentru corul nostru dar și pentru oamenii din satul natal, acum vă scriu și emoțiile de atunci își fac treptat loc în sufletul meu, ce să fac? Îmi este drag corul și satul meu. Dragă ne este și dna Maria Maidan care a pus mult suflet pentru a ne învăța să cântăm așa cum merită cântecul strămoșesc. Aceasta o face tim de 30 de ani profesând muzica și educând sentimente alese copiilor din școala noastră, doar cântecul pentru noi găleștenii este tezaurul sacru al neamului nostru ca identitate națională, este mai mult decât ceva scump, este Basarabia, este ... viața noastră. Ne închinăm în fața doamnei Maria Maidan pentru omenie, talent, bunătate, răbdare... și dragostea ei față de noi și în primul rând de neam a cărui cântec îl ducem pe aripile vieții până în ultimul minut de supraviețuire... Așa ne-a hărăzit Dumnezeu pe noi, dar și mai mult pe dirijoara noastră pentru care noi suntem ca niște copii, niște amatori ai cântecului.

Am scris aceste rânduri din suflet, pentru că dorim să o felicităm cu anii frumoși de pensie, dar dumneaei în continuare activează, educă noi talente, fiindcă copii participă la multe concursuri de la care se întorc cu lauri – diplome și trofee care le aunăm și le aranjăm în muzeu cu mare bucurie.

Se poate de scris mai multe dar se termină foaia. Îmi cer scuze pentru greșeli și vă implor să publicați scrisoarea mea. Doresc să-i fac o surpriză doamnei Maria, despre aceasta nimeni nu știe. Stau cu revista „Realități culturale” în față și de pe acum îmi imaginez câtă bucurie va fi. Și aş dori să termin micul meu răvaș cu o vorbă: „...și la Moldova nasc oameni...”

Vă mulțumesc din timp și dacă o să fim norocoși, în luna mai vom reprezenta raionul Strășeni la Sala cu Orgă, la Chișinău.

Cu Doamne ajută!

Cu respect bibliotecara

**ANGELA RODIDEAL,
r. Strășeni, s. Gălești.**

„Pe aripile fanteziei în Țara Copilăriei”

(omagiu lui Spiridon Vangheli)

VARVARA RUSU,
Secția raională Cultură Rezina

Anul 2013 a fost declarat „Anul Spiridon Vangheli”. În scopul promovării lecturii și stimulării creativității copiilor prin realizarea lucrărilor de artă, inspirate de opera scriitorului, Secția raională Cultură și Direcția Învățământ, Tineret și Sport Rezina au organizat concursul „Pe aripile fanteziei în Țara Copilăriei: omagiu lui Spiridon Vangheli”.

La concurs au fost invitați să participe elevii claselor a IV-IX-a.

Lucrările de creație a copiilor au fost prezentate conform cerințelor celor două secțiuni: **Artă plastică** / grafică, desen, pictură, sculptură (lemn, ceramică), modelaj / și **Artă aplicată** / împletit (lână, ață, paie, pănuș), brodat (ață, mărgel), macrame, origami. Criteriul de bază în aprecierea creațiilor a fost prezentarea lor executate într-o manieră individuală și cât mai originală, în care autorul ar reflecta și aborda diverse aspecte din opera lui Spiridon Vangheli.

Pe parcursul lunii martie, elevii, ghidați de către profesori și bibliotecari, au elaborat lucrări de artă plastică și artă aplicată și le-au prezentat organizatorilor, iar la 26 martie, toți doritorii au putut admira expoziția tematică, amenajată în holul Consiliului raional Rezina.

În concurs au participat 115 lucrări, prezentate de către bibliotecile publice din 24 localități din raion.

Participanții s-au ales cu diplome și premii.

Cele mai reușite lucrări, în număr de 10, au fost prezentate la expoziția republicană a concursului de creație „Pe aripile fanteziei în Țara Copilăriei: omagiu lui Spiridon Vangheli”.

La secțiunea „Artă plastică”, au fost apreciate următoarele lucrări:

— la categoria „Desene”: „La săniuș”, Stoian Valeria, s.Pripiceni; „Scrânciobul lui Guguță”, Moldovan Diana, s. Cinișeuți; „Guguță”, Tcaci Gabriela, or. Rezina; „Guguță pe cal”, s. Boșernița;

— la categoria „Lucrări din ceramică”: „Cușma lui Guguță”, Zingaliuc Ion, s. Cinișeuți; „Guguță pe cal”; „Cloșca în căciula lui Guguță”; „Berbecul”;

— la categoria „Lucrări din lemn”: lucrările prezentate de elevii din s. Mateuți și lucrarea „Guguță”, autor Postolachi Lucia din s. Țareuca;

— la categoria „Lucrări modelate din diferite materiale”: „Guguță”, Don Ion, s. Lalova; „Banca lui Guguță”, Badan Elena, s. Ignăței; „Sub căciula lui Guguță”, Pistrui Maxim, s. Ignăței; „Guguță pe glob”, Cuzuioc Victoria, s. Țareuca; „Ceasul”, Duca Raisa, s. Otac.

— la secțiunea „Artă aplicată”, au fost apreciate următoarele lucrări:

— la categoria „Împletit din lână, ață”: „Guguță”, Doni Raisa, s. Boșernița; „Cușma lui Guguță”, Gonciar Ana, s. Cinișeuți; „Cușma lui Guguță”, Donțu Petru, s. Lalova;

— la categoria „Lucrări din pănuș”: 6 eroi din poveștile lui Spiridon Vangheli a elevilor din s. Cuizăuca.

De asemenea, în concurs au participat 3 broderii din mărgel ale elevilor din s. Cuizăuca, o lucrare de origami – „Cușma lui Guguță”, autor Funză Iulia, s.Pripiceni, dar și numeroase compoziții improvizate din poveștile lui Spiridon Vangheli, prezentate de elevii din s. Trifești și or. Rezina.

Raionul Rezina a participat la expoziția internațională specializată „Tourism. Leisure.Hotels”

În perioada 11-14 aprilie 2013, Secția raională Cultură Rezina a participat la expoziția internațională specializată „Tourism. Leisure.Hotels”, ediția a XVIII-a, care s-a desfășurat la Centrul expozițional internațional „Moldexpo”.

Astfel, au fost expuse un șir de lucrări de mare valoare prezentate de către Mănăstirea Saharna; lucrările prelucrate din lemn a meșterului Mihai Cotelea de la Casa raională cultură Rezina; lucrările, pregătite cu multă pricepere din lut a meșterului din Cinișeuți Constantin Zingaliuc; broderii, croșetă, origami a meșterilor populari Svetlana Godoroea din or. Rezina și Liuba Șveț din s. Saharna.

Pensiunea turistică „Hanul lui Hanganu”, Lalova, a cucerit vizitatorii, prăjiturile, nucile și vinul tradițional al moldovenilor. În contextul apropierii sărbătorilor pascale, Angela Don din s. Lalova a prezenat diferite ornamente

pentru încondeierea ouălor. Frumoase și diferite lucrări din pânză a prezentat Mariana Celac de la Casa de Creație pentru Copii din Rezina.

Alături de meșterii populari din raion, la expoziție a fost prezentă formația folclorică de la Casa raională de cultură Rezina – „Haiducii”, care a cucerit vizitatorii Moldexpo prin cântecele sale.

Participarea la expoziția internațională specializată „Tourism. Leisure.Hotels” reprezintă o oportunitate reală pentru autoritățile administrației publice și întreprinzătorii locali din domeniul turismului de a-și spori considerabil vizibilitatea pe piața produselor de interes turistic.

ANGELA RACU,
șefa Secției raionale Cultură Rezina

Dragă redacție a revistei Realități Culturale!

Deoarece a avut loc sărbătoarea „Ziua bibliotecarului” la 23 aprilie, rog mult să publicați această felicitare și textul de mai jos.

Rog să nu mă refuzați, aceasta va fi un mic cadou din partea mea dar și a dumneavoastră.

Vă mulțumesc mult.

„Slujitori în pragul cărților”

Pentru comunitatea bibliotecară din Moldova, ziua de 23 aprilie are o dublă semnificație: Ziua mondială a cărții și a dreptului de autor și data la care se sărbătorește Ziua bibliotecarului, marcată anterior la 5 octombrie, această modificare a fost operată la solicitarea Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova.

Vă urez sincere felicitări de sănătate, prosperitate, pace, liniște, realizări și împliniri vocaționale. Fie-Vă sufletul oază nemărginită de înțelepciune, generator permanent de energie și creativitate întru prosperarea învățământului și a culturii. Să vă bucurați mereu de lumina speranței, de stima celor care Vă înconjoară, să fiți întotdeauna ghidați de puterea miraculoasă a cărților, să Vă îndreptați destiul profesional spre deschiderea noilor orizonturi intelectuale, să fiți model de rezistență umană, păstrând mereu aprinsă flacăra inspirației și aspirațiilor prin intermediul Măriei sale Cartea.

Cartea, este comoara sufletului. Bibliotecă este trezoriara unui neam, iar, bibliotecarul – străjerul ce veghează ca această să dăinuie, pentru ca noi și generațiile viitoare să beneficiem de tainele și splendoriile ei. Aceste două evenimente omagiază cartea, ca instrument principal de transmitere și preservare a cunoștințelor și bibliotecarul - specialist care organizează, păstrează și valorifică patrimoniul informațional. Sărbătoarea este o oportunitate pentru societate de a aprecia la justa valoare rolul cărții în susținerea culturii, educației, comunicării și a vieții sociale, aprecierea importanței bibliotecarilor ca mediatori între lumea cărții,

a informației și a cititorilor. Se spune adesea că omul crează profesia. Specificul muncii de bibliotecar este o activitate care a căpătat noi valențe însemnate, doar trăim cu toții în Era Cunoașterii, a informării, documentării, acumulării de cunoștințe și de alte forme ale memoriei fără de care este de neconceput formarea omului nou și progresul societății. Schimbările din viața socială au introdus multe rectificări și în misiunea bibliotecarului căruia astăzi îi revin sarcini cu mult mai numeroase și de netăgăduită valoare pentru perfecționarea intelectuală a oamenilor. El este depozitul culturii umane, intermediarul între produsele

culturale acumulate de secole și oamenii care trăiesc și muncesc astăzi. Misiunea sa include diverse aspecte ale educației, culturii, informației, propagării frumosului și adevărului. Este incontestabilă nobila contribuție a bibliotecarilor la conservarea, multiplicarea și promovarea valorilor naționale perene și a celor mai frumoase realizări ale spiritualității universale.

Cu mult respect,

ALIONA COSOVAN-PĂDUREȚ,
șefa Bibliotecii publice, s. Târnova,
r. Edineț

Aniversarea de 60 de ani

Apostolul iubirii – Vladimir Halipli

La 10 aprilie 2013, Biblioteca Publică orașenească „Tamara Isac” și Secția Cultură și Turism Criuleni au organizat **serata de creație a chirurgului și poetului de vocație Vladimir Halipli.**

La acest eveniment i-am avut ca oaspeți pe membrii Cenaclului „Ideal” *Ilie Văluță* - compozitor, *Gheorghe Bâlici* - epigramist și *Silvia Gonciar* - interpretă de romanță românească în frunte cu președintele cenaclului *Vasile Căpățână*. Nu a lipsit nici primarul or. Criuleni dl *Vitalie Onișciuc*, dna *Valentina Bobeico*, șefa Secției Cultură și Turism, dl *Grigore Urițu*, directorul IMSP SR, Criuleni.

Surpriza serii atât pentru omagiat, cât și pentru spectatori au fost copiii de la grădinița „Spicușor”, conduși de către doamnele *Irina Nicolai* și *Valentina Bobeico*, care au cântat și au încântat publicul cu cântece, dansuri și un colaj pe versurile lui Vladimir Halipli. Au mai delectat publicul cu trei pauze muzicale și Trio „Serenada”, *Valentina Bobeico*, *Angela Buraveț* și *Irina Nicolai* de la CC „Grigore Sirbu”, Criuleni.

A fost o mare plăcere să-i ascultăm pe profesioniștii care ne-au dăruit o seară de neuitat, recitând și interpretând din repertoriile sale. *Gheorghe Bâlici* a captivat publicul cu epigramele sale ingenioase și cu lirica care este mai puțin cunoscută, iar maestrul *Ilie Văluță* și *Silvia Gonciar* ne-au fermecat cu vocile și melodiile interpretate din suflet. *Vasile Căpățână* a vorbit despre

literatura din Republica Moldova și, în special, a adus calde felicitări cu urări de bine pentru omagiat și a promis că toate

cele patru romane a lui Vladimir Halipli vor fi publicate în colecția „Ideal”.

Cu prilejul evenimentului, Vladimir Halipli a fost felicitat de dl *Vitalie Onișciuc*, primarul orașului, *Grigore Urițu*, directorul Spitalului Raional, care i-au dorit tradiționalul „La mai mult și la mai mare”.

Vladimir Halipli – medic chirurg, poet, romancier, a văzut lumina zilei la 21 martie 1953 în satul Florișoia Nouă r. Ungheni, fiind al 11-lea copil născut.

După absolvirea școlii de opt ani din satul de baștină și-a continuat studiile la școala medie din s. Cetireni și la Universitatea de Stat de Medicină și Farmaceutică „Nicolae Testemițanu”. Din 1977 lucrează în calitate de chirurg la spitalul raional din Criuleni.

A făcut studii și la Institutul de Literatură „A.M. Gorki” din Moscova.

A debutat în presă în 1983 cu versuri.

Este autor a volumelor de poezii „Marele Rob” prefațat de *Gheorghe Vodă*, 1993; „Țara durerilor în floare”, 2008; 101 Poeme, 2012 și al romanelor „Apostolul iubirii”, 2009; „Raiul suferințelor iubirii”, 2010; „Infernul plăcerelor iubirii”, 2011; „Apocalipsa iubirii”, 2012.

Aceste cărți sunt scrise de un om care ne iubește, dar mai exact, iubește totul din jur, adică viața, așa cum este ea, dar, mai ales omul, parcă aducându-i-se în jertfă.

Autorul iubește, și este iubit.

În fond aceste romane, dacă le citești până la capăt, vei purcede să cauți locurile unde este vina, ca să aduci acolo iertare, iar unde este dezbinare, să aduci unire, pentru că cărțile sunt scrise de un om care ne iubește și noi trebuie să-i răspundem la fel.

Suntem ferm convinși că distinsul doctor-chirurg și scriitor Vladimir Halipli pregătește și alte cărți de proză și poezie, altminteri nu are dreptul, odată ce este familia numeroasă și are de unde se inspira și culege cele mai frumoase metafore pentru a le așterne pe altarul sfânt al literaturii.

Cititorul este în așteptarea lor!

VIORICA ȘAPAVALOV,
director-interimar BPO „T. Isac”,
Criuleni

Biblioteca publică raională „M. Eminescu” Fălești a organizat recent o întâlnire cu poeți băștinași cu genericul „Poezia – o eternitate a sufletului”, care a avut drept scop: încurajarea și promovarea tinerelor talente - una din activitățile culturale de pe agenda de lucru a Salonului literar – artistic „La Steaua...”.

Suntem un popor talentat, iar localitatea noastră se mândrește cu faptul că a dat naștere la numeroși oameni de litere: Nicolae Rusu, Zinaida Cenușă, Raisa Plăieșu, Iurie Donici, Svetlana Țăgârlaș, Lili-ana Armașu, Margareta Curtescu ș.a. Generației tinere îi revine dificila dar nobila sarcină de a completa lista acestor mesageri ai cuvântului din raionul nostru.

La întâlnire, poetul Haralampie Dilion, originar din s. Izvoare (fost profesor) cunoscut după volumele de poezii „Icoanele din noi” (2009) și „Apa trece, gâlcile rămân” (2011) a mărturisit publicului că finisează o nouă carte de poeme cu titlul „Ca mâine”, a recitat din viitoarele creații.

Prezentă la activitate a fost și talentata poetă din s. Reușel Valentina Podrea, educatoare la grădinița din sat, cunoscută de copiii din întreaga republică după cărțile: „Legende și ghicitori” (2008), „Poezii pentru copii” (2008), „Dragoste de mamă” (2009), „Punguța fermecată” (2010), cât și cititorului matur după volumele „Poezii de suflet” (2008), care și-a lansat un nou volum de poezii intitulat „Dac-aș putea”.

În debut literar cu cititorii a fost și Pa-

Nasc și la Fălești poeți

rascovia Chiriac, pensionară (fostă profesoară de biologie) din s. Bocani, familiarizând publicul cu cartea sa de poezii, recent ieșită de sub tipar, „Au înflorit cireșii”.

La activitate au participat și poeți care au scris în jur de 100 (și mai multe) poezii, dar care din anumite motive (mai mult financiare) nu și-au publicat până când cărțile, dar intenționează să o facă cât mai curând: Leonid Cutcovschi din s. Logofteni, Maria Negoită – profesoară din s. Valea Rusului, Maria Testimiteanu – Chiriac, directoarea gimn. nr.4 Fălești, Lidia Meleca - pensionară (fostă profesoară) din s. Călugăr, Zinaida Belousov – pensionară din s. Călinești, elevi ai liceelor din localitate: Rachitov Mariana, Julei Alina, Malenchi Andrea, Cozlovski Ale-

xandru, Niculescu Alexandrina ș.a. Iar dl. Alexandru Șușu, profesor din s. Catranic a făcut o analiză literară detaliată a poeziilor, evidențiind valorile estetice ascunse în metaforele poetice.

Dumnezeu a sincronizat activitatea noastră cu o ploaie promițătoare de roade îmbelșugate, îndemnând talentele să facă același lucru în poezie. În ciuda invaziei mijloacelor informaționale moderne poezii făleșteni au demonstrat și vor demonstra că cuvântul poetic înveșmântat în haină metaforică este nemuritor.

ELENA NEGOIȚĂ,
șef serviciu relații cu publicul,
BPR „M. Eminescu” Fălești

Omul născut sub steaua norocoasă a copilăriei

În Săptămâna Lecturii și a Cărții pentru Copii (1-7 aprilie) la Biblioteca publică raională „M. Eminescu” din

or. Fălești, s-au organizat mai multe activități, la care au participat cu deosebit interes copii din oraș.

Cu un spectacol de zile mari închinat operei marelui scriitor Spiridon Vangheli, au venit și elevii din clasa a III-a „C” L.T. „M. Eminescu”. Ei au primit cu mare bucurie vestea că 2013 a fost declarat Anul lui Spiridon Vangheli - bunicul tuturor copiilor, care le-a deschis porțile fermecate în Împărăția Copilăriei și a Cărții, de aceea cu multă satisfacție au inițiat o călătorie frumoasă prin opera Dumnealui și au insuflat dragoste de lectură celor prezenți în sală. Ei au recitat poezii, au înscenat fragmente, au cântat.

Pentru toți vizitatorii bibliotecii a fost pregătită expoziția „În ospetie la oameni buni” și copiii Coroliuc Daniel, Ghilețchi

Mădălina, Țugulea Arina au prezentat cărțile „Guguță și prietenii lui” (în două volume), „Tatăl lui Guguță când era mic”, „Împărăția lui Ciuboțel” ș.a. Doamna Margarita Gligor, bibliotecar superior le-a pregătit copiilor și spectatorilor semne de carte „Spiridon Vangheli — înger păzitor al copiilor”, pliantul „În ospetie la oameni buni”. Expoziția lucrărilor „Eroii lui Spiridon Vangheli în viziunea copiilor” inspirate din opera scriitorului a fost admirată de cititorii.

Cele mai bune lucrări au fost apre-

ciate cu premii de valoare din partea Secției raionale Cultură și Turism și Bibliotecii Publice raionale „M. Eminescu”: Ghilețchi Mădălina „Turnul lui Ciuboțel”, Burduja Romelia „Scrânciobul”, Ivanciuc Alexandru „Guguță-toboșarul”, Bolocan Dan „Cușma lui Guguță”, Ungureanu Alina „Guguță”.

Concursul „Mister Guguță” a demonstrat cât de mult cunosc elevii opera lui S.Vangheli. Participanții au răspuns la întrebările propuse, pe care le-au extras chiar din cușma fermeca-

tă a lui Guguță. Răspunsuri excelente a oferit Coroliuc Daniel, care a fost în rolul lui Guguță, Ungureanu Alina, Țugulea Arina ș.a..

Această zi a fost ca o duminică a sufletului atât pentru copii cât și pentru maturi. Ea a adus un sentiment de bucurie și satisfacție sufletească tuturor, grație omului născut sub steaua norocoasă a copilăriei.

EMILIA BURLACU,
învățătoare, gradul didactic I,
L.T. „M.Eminescu”, or.Fălești

Gabrovenii din comuna Bălăbănești

Aparținem unui popor care a știut din moși-strămoși să râdă cu poftă, exteriorizându-și umorul în snoave la șezători, strigături lansate la horă, glume care-i pișcă pe cei cu metehne, sau vorbe cu haz pentru îndulcirea sufletului. Căci în sufletul în care nu pătrunde gluma, umorul, ca și soarele, biruie întunericul.

La data de 1 aprilie la biblioteca publica Bălăbănești, în colaborare cu bibliotecarul din gimnaziu, dna Iulia Broslavschi, a fost organizată ora glumelor cu genericul „**Gabrovenii din comuna Bălăbănești**”. Au fost prezenți elevii din gimnaziul Bălăbănești și din Liceul Teoretic Mălăiești, mulți ca niciodată: Adelina Mihailov, Adelina Cazac, Mădălina Malai, Olga Golodnii, Valeriu Calancea, Adriana Cazac, Anghelina Buzeacov, Andrea Bivol, Alina Calancea, Cristian Grișca, Victor Blanovschi, Carolina Păvălachi, Elvira Cazac, Valeriu Costin, Radu Cotoman, Nicoleta Bulgari, Nicolae Lungu, Alina Cazac, Selina Dicusara, Dina Dicusara, Elena Negrei, Gabriel Malai și neapărat, Păcală - Mihai Temciuc și Tândală - Sergiu Cegodari, care au prezentat scenetele „Răbdarea lui Tândală”, „Păcală și

Tândală la vânătoare” și „Păcală și Tândală în pădure”. Andreea Bivol și Anghelina Buzeacov au venit cu scenetele „Discuții la telefon”. Elvira Cazac a recitat poezia „Neamul lui Păcală”. Alina Calancea a promovat poezia „Păcală”.

Copiii au spus o mulțime de glume, pe care le-au făcut pe hazul tuturor. S-a desfășurat și concursul „Cea mai ingenioasă și hazlie glumă”, care a fost „Mama vine de la serviciu. Feciorul îi spune: Tata m-a batut azi de 2 ori. Mama întreabă: Pentru ce? Feciorul răspunde: prima dată când a văzut agenda, a doua oară când i-am spus că-i agenda lui de

când era elev” spusă de Mădălina Malai.

Juriului- compus din elevele gimnaziului: Doina Doban, Corina Cazac și Mihaela Cazac a decis: I loc a fost ocupat de Mădălina Malai și Carolina Păvălache, pe locul II s-au situat Cristian Grișca și Adelina Mihailov, locul III i-a revenit Adelinei Cazac și lui Valeriu Costin. Copii au primit și cadouri.

La sfârșit a fost interpretat cântecul „Din neamul lui Păcală” pe versurile lui Iulian Filip.

Copiii au plecat de la activitate foarte bine dispuși. I-am îndemnat să râdă cât mai mult, căci „Râsul e lumina de fulger a bucuriei sufletului” (Dante); „Zâmbetul e curcubeul lacrimilor” (I.Creangă); „Glumele nevino-vate sunt ca sarea în bucate” ne mai spune un proverb.

Veseliți-vă, căci un minut de râs e tot atât de folositor pentru sănătate ca un kilogram de morcov!

VASILITA MALAI,
biblioteca publică Bălăbănești, Criuleni
IULIA BROSILAVSCHI,
bibliotecar, gimnaziu, Bălăbănești, Criuleni

„Făt-Frumos și Ileana Cosânzeana”

(Concurs raional Ocnița ediția a IV-a organizat la 31 martie, 2013)

și Vasile Flocea, modest, dar siguri și-au apărât cinstea localității.

Toți au fost extraordinari, însă cei care s-au învrednicit de titlul „Făt-Frumos și Ileana Cosânzeana” - 2013 au fost Marina Spatar și Ion Vataga, ce au reprezentat Rediul- Mare. Cuplul a avut un secret ascuns al succesului inegalabil – sentimentul profund de dragoste, care le-a încălzit inimile și le-a dat forțe pentru victorie. Tinerii nu au primit doar panglica câștigătorilor și premiul mare, dar au

Grația, vitejia, bărbăția, rafinamentul, frumusețea, ingeniozitatea, dar și dragostea au fost cuvintele-cheie ale zilei.

Cele 7 perechi de tineri au fost testați de un juriu competent: vece-președintele raionului A.Țopa, șefa Secției raionale Cultură L. Belonoșca, directorul Școlii de arte, E. Zara, conducătorul artistic al orchestrei de muzică populară „Rapsozii Nordului”, Gh.Garaz, directorul gimn. Unguri, L. Ghinda, specialistul DÎ, Al. Toncoglaz, profesoara Școlii de arte Ocnița, M. Edu- Popescu, precum și părinții Ilenei Cosânzene din 2012, Marin și Lilia Fântână.

În timpul probelor, participanții nu doar și-au stăpânit emoțiile, dar au primit și o satisfacție enormă de pe urma evoluării.

Perechile concurente au ales cele mai frumoase cuvinte pentru prezentare, cele mai romantice piese pentru interpretare, cei mai complicați pași de dans și cea mai sigură rețetă pentru prepararea elixirului dragostei.

Ileana Cosânzeana originară din c.Ocnița, Natalia Buga l-a ademenit pe Făt-Frumos (Mihail Chistruga) nu cu farmece preparate din busuioc și stropi de rouă, dar cu un miros apetisant de colțunași delicioși.

Perechea, Valeria Singureanu și Igor Roman, venită de la Colegiul Agroindustrial Grinăuți au cucerit publicul prin salutul original și privirile sincere.

Juriul a rămas fără cuvinte admirând tangoul pasional dansat de cuplul de la Clocușna - Veronica Liliac și Cristin Cușnir.

Irina Russu și Andrei Crivenco din s.Rujnița au încântat prin vocile irepetabile și puternice, iar perechea de la LT Grinăuți-Moldova, Alina Covali și Vadim Cobulean-schi s-au întipărit în inimi prin romantica, dar și captivanta legendă a ghiocelului, jucată cu multă iscusință.

Ileana Cosânzeana și Făt-Frumos de la Bârnova, Lia Paliuc

și posibilitatea de a oficializa gratis relațiile, afirmație confirmată de către primarul localității în cauză, Igor Oboroc.

Fericiți, câștigătorii ne-au menționat mândri de titlul obținut: „Mulțumim mult juriului pentru apreciere. Parcă, cu adevărat, suntem eroii unei povești frumoase, care nu am vrea să se termine niciodată...”

La rândul său, vice-președintele raionului A.Țopa a felicitat câștigătorii menționând: „**Toți ați fost demni de victorie. A fost o zi extraordinară în care ne-am amintit de copilărie și acele povește primite de la părinți prin intermediul acestor eroi de poveste. Urmărind concursul, am avut impresia că parcurg o punte dintre vis și realitate, senzație care nu aș vrea să ne părăsească...**”

„Povestea este un ritual al familiei. Se schimbă de la o generație la alta, se adaptează la lumea modernă și realitățile actuale. Prin intermediul acestui concurs avem menirea de a păstra aventura și fantezia inocentă a poveștilor populare. Ne bucurăm că, având astfel de participanți, scopul nostru este satisfăcut. Felicitări vouă, tuturor!” – șefa Secției de Cultură a raionului Ocnița.

Ziarul „Meridian Ocnița” a pregătit o surpriză plăcută pentru o pereche din cadrul concursului. Astfel, Valeria Singureanu și Igor Roman au primit titlul de „Cea mai carismatică preche”, apreciere însoțită și de câte un abonament pentru luna aprilie la ziarul raional.

Construcția logică a concursului a fost respectată de către moderatoarea acetuia, Svetlana Bairac, iar un coloristic aparte a fost adus de către colectivul coregrafic „Inspirație” (cond. art.A.Pavlova) și interpreta Tatiana Curtean.

Evenimentul a culminat cu aplauze furtunoase și imortalizarea în poze a zilei.

SVETLANA BAIRAC,
moderatorul concursului

Andrei Lupan – frate al pământului

Recent a avut loc ediția a II-a a concursului interraional de poezie și desen „Andrei Lupan – frate al pământului”. Anul curent, de organizarea lui au avut grijă Consiliul Raional, secția Cultură, Tineret și Sport, direcția generală Învățământ, primăria Mihuleni și gimnaziul „Andrei Lupan” din acest sat, unde s-a născut poetul-academician. De fapt, nu știu pe cât de mult s-au implicat ultimele instituții, deoarece concursul propriu-zis a fost găzduit de liceul teoretic „Alexe Mateevici” din Șoldănești, deci au avut ceva bătaie de cap cei de aici.

Deja ați fost informați, dragi cititori, că la concurs urmau să participe elevi din localitățile raioanelor Șoldănești, Rezina, Orhei, Telenești și Florești, fiind divizați în două categorii de vârstă: 7-14 ani și 14-19 ani. Iată că participanții veniți la acest concurs, devenit deja prestigios, au prezentat câte două poezii: una din creația poetului omagiat, alta – proprie, reflectând problemele societății, familiei și ecologiei. Desenele fuseseră prezentate anterior la concurs, fiind studiate și apreciate de specialiștii în domeniu, așa că aici a fost mai lesne. Mai greu cu poeziile...

Vă spun pe cîste că și de data aceasta am rămas adînc impresionat de talentul, măiestria, logica, patriotismul elevilor participanți la eveniment. Poate au fost influențați de oamenii de artă și de cultură, originari din teritoriile unde s-au născut! În tot cazul ai noștri, cei din raionul Șoldănești, au de învățat de la mai mulți: aici s-au născut scriitorii Dumitru Matcovschi și Ihil Șraibman (din Vadul-Rașcov), verii Arhip și Simion Cibotaru (Cobălea), dar și Valerian Ciobanu din această localitate, frații Andrei și Ana Lupan (Mihuleni), Constantin Munteanu (Sămășcani), dar și marele umorist, actor, regizor, scenarist și scriitor Gheorghe Urschi (Cotuijenii Mari), chiar și istoricul-publicist, scriitor Vlad Ciubucciu (Șipca). Cât despre Andrei Lupan, mi-a plăcut o citată din Ion Druță pe care, cred, au savurat-o și

mulți elevi: „În relațiile sale cu cuvântul Lupan este de o acuratețe rar întâlnită între poeți. El nutrește față de cuvânt un fel de smerenie ce coboară până la stângăcia, care se așează de-a curmezișul înzestrării sale literare”.

Mă gândesc că acei care au primit diplome și premii bănești au citit-o, au cugetat asupra ei și au procedat măcar ca începătorul de cîndva Andrei Lupan.

Unii concurenți au declamat poeziile lui Lupan sau pe cele din creație proprie cu atîta pasiune și talent, încât pe alocuri se lăsa în sala de festivități o liniște uimitoare, iar unele femei chiar lăcrimau cînd fetele își spuneau în versurile din creația proprie durerea și dorul după mama plecată de ani buni peste hotare. Au fost și câteva cazuri (doar câteva) cînd elevii ieșeau pe scenă, turuiau versurile poetului fără nici o intonație sau debitau ceva anapoda din creația proprie, publicul spectator reacționînd cu plictiseală la asta. Iată de ce, în final, membrul juriului, poetul-publicist Ion Proca a ținut să specifice: „Majoritatea dintre voi, dragi

elevi, ați fost minunați la capitolul „Creația lui Andrei Lupan”. Mai puțin la creația proprie. Ar fi bine, înainte de concurs, să arătați versurile profesorului de limba și literatura română ca să mai treacă cu creionul roșu prin creația voastră. Dacă veți citi mai mult, cred că la anul vom auzi poezii de-ale voastre și mai talentate”.

În final, după ce juriul s-a chinuit să împartă obiectiv premiile între circa 60 de participanți la concursul de poezie și tot atâtea desene, președintele acestui juriu, vicepreședintele raionului Svetlana Rotundu, și membrul juriului, șeful secției Cultură, Tineret și Sport, Grigore Zănoagă, au venit în fața audienței cu diplome și premii bănești. Iertată să ne fie lipsa de modestie, dar am rămas adînc impresionați și satisfăcuți cînd am aflat că ambele premii mari (și la poezie și la desen) le-au obținut (pe bună dreptate) elevi din Șoldănești: Virgiliu Măndru și Mihaela Platița.

Astăzi, în lipsa turneelor actorilor de teatru prin satele noastre, credem că asemenea evenimente sunt de mare folos pentru elevi și maturi, pentru toată

lumea care mai tine la valorile noastre culturale. Și bine ar fi că, așa cum s-a exprimat poetul Ion Iachim, unul dintre membrii juriului, să ajungem să sărbătorim nu numai aniversarea a 101 de la ziua nașterii lui Andrei Lupan, ci și la cea de 200 de ani. Avem talente, trebuie numai să le descoperim. Măguli-tor de frumos, dar și încurajator, a spus alt membru al juriului, poetul Vasile Galaicu: "Eu n-am trait demult aseme-nea emoții! Voi ați sfințit și sfințiți lo-cul cu acest festival. Prin ceea ce faceți demonstrați că iubiți poezia, neamul, opera lui Andrei Lupan".

Cineva a zis că e un mare greu să demonstrezi că ești poet. Credem că nici nu trebuie să demonstrezi nimănui asta – recunoașterea și recunoștința trebuie să vină de la cititori. Sper că în locul poezilor de ieri și de azi, care deja au devenit tribuni ai societății, cresc deja alți poeți, urmași demni ai primi-lor, care sunt descoperiți și încurajați la festivaluri de asemenea gen.

Cei mai buni la concurs au fost stimulați

Am pus mâna și pe procesul-verbal întocmit în urma desfășurării concursu-lui interraional de poezie și desen „An-drei Lupan – frate al pământului”. Astfel ve-ți afla și dumneavoastră, cine și cum

a fost apreciat. Mai știi, poate printre ei recunoașteți un copil, nepot, rudă sau cu-noscut! Hai, spuneți cinstit, e foarte plă-cut când știi că cineva duce faima bună a localității, neamului peste hotarele „târ-gului” unde locuiți?. Deci, juriul a apre-ciat evoluarea participanților, ținând cont de cerințele regulamentului, înmânând Diplome și premii după merit.

Premiul mare – Mândru Virgiliu, or. Șoldănești.

Categoria de vârstă 7-14 ani: pre-miul I - Gulica Petru, Vadul-Rașcov; premiul II - Zumbrean Mihaela, Șipca; premiul III - Pozdircă Olesea, Șestac. **Premii de participare:** Rabovilă Ada, Vadul-Rașcov; Gorgos Alica, Șoldă-nești; Rusu Luminița, Șoldănești; Borș Valeria, Râspopeni; Gondrea Diana, Vadul-Rașcov; Țurcan Victoria, Mihulenii; Cazacu Mădălina, Alcedar.

Categoria de vârstă 14-19 ani: premiul I - Poghilova Oxana,; premiul II - Țurcan Diana, Climăuții de Jos; premiul III - Casapciuc Igor, Florești. **Premii de participare:** Iasacenco Cris-tina (vorbitoare de limbă rusă), Fuză-uca; Cvasnei Diana, Telenești; Morari Nadejda, Rezina; Caranciuc Cătălina, Mateuți, Rezina; Țurcanu Drăgălina, Mihuleni; Ouș Victoria, Pohoarna.

Concursul de desene

Premiul mare: Platița Mihail, Șol-dănești.

Categoria de vârstă 7- 14 ani: pre-miul I - Cazac Victoria, Șoldănești; premiul II - Borș Cristina, Florești; premiul III - Șerban Daniela, Oliș-cani. **Premii de participare:** Siminel Elena, Parcani; Plămădeală Victoria, Șoldănești; Volontir Cristian, Glingeni; Tomșa Mihail, Șoldănești; Gonța Ca-melia, Șoldănești; Cvasnei Diana, Tele-nești; Țurcan Costel, Glinjeni.

Categoria de vârstă 14 -19 ani: premiul I - Rogac Dumitru, Șoldănești; premiul II - Gafin Valeria, Șoldănești; Lașco Larisa, Florești. **Pemii de par-ticipare:** Tomșa Olga, Pânzari Mihail, Stratila Sergiu, Pleșco Ana, Odobescu Daniela – toți din Șoldănești, Grosu Petru – Țareuca.

P. S. Rămâne doar de adăugat că Secția raională Cultură, Tineret și Sport Șoldănești (de altfel fondator al acestui concurs) și-a propus chiar în anul cu-rent editarea unei cărțuli cu versurile poezilor începători, laureați ai concu-surilor raionale de poezie, inclusiv a ce-lor două ediții în cauză. Este o acțiune destul de lăudabilă.

SILVIU BUSUIOC,
or. Șoldănești

Din cauza smintiților indeciși au suferit popoare

Știe toată lumea că, la finele anilor "80 ai secolului tre-cut, conducătorii sovietici, bătrâni și marasmatici, au trimis ostașii tineri și neexperimentați ai popoarelor fostului imperiu roșu să fie masacrați în războiul străin nouă din Afganistan. Și iată, după ce au fost omorâți mii de băieți nevinovați, inclusiv peste 300 de moldoveni, a fost dată comanda de a retrage trupele sovietice din acea țară. De atunci noi sărbătorim ziua când s-a pus capăt experimen-tului de schilodire fizică și morală a băieților noștri pe poligonul acela imens de război. De data aceasta îi mulțu-mim primarului satului Cobălea, Ion Malăi, pentru orga-nizarea mesei de pomenire a celor care nu s-au mai întors de pe câmpurile de luptă.

La eveniment au fost invitați foști ostași-luptători în Afganistan, iar în calitate de oaspeți – pe umila mea per-

soană și pe vicepreședintele Asociației raionale a veterani-lor din Afganistan, Andrei Bulat, președintele Asociației orașenești Șoldănești a veteranilor din Afganistan, Ale-xandru Vișniiovâi, care mai este și funcționar la Centrul administrativ-militar raional.

În cadrul slujbei religioase de pomenire, oficiată de preotul Igor Bahnă, s-au adus omagii camarazilor de luptă din raion, care nu s-au întors de la acel groaznic și neîn-dreptățit război, dar și colegilor care au decedat în urma rănilor fizice și morale deja acasă. Din cei 18 veterani ai războiului din Afganistan ai satului Cobălea la moment au rămas 8...

VITALIE GÂRLEA,
președintele Asociației raionale a veteranilor
din Afganistan

Ce mai fac Moștenitorii...

Am hotărit să scriu aceste rânduri, fiindcă simt necesitatea de a-mi împărtăși gândurile cu mulți dintr-acei, cărorora nu le sunt indiferente succesele și planurile, bucuriile și nevoile colectivului pe care îl conduc.

Ansamblul de dansuri populare „Mostenitorii” de la Centrul de Creatie a Copiilor din orasul Râșcani, este frecventat de peste 100 copii din localitate și din satele raionului. Astăzi, în prag de 20 ani de activitate ai ansamblului, avem un colectiv bine format, cu succese și tradiții, cunoscut acasă la Râșcani, în țară dar și departe de hotarele ei. Prin ani de muncă asiduă, zi de zi, am adunat în palmaresul ansamblului multe Diplome de la festivaluri și concursuri, premii și medalii, dar cel mai mult contează amintirile, care ne vor însoți pretutindeni.

Ultimele evoluări ale ansamblului au fost departe de ho-

precum și membrii diasporei moldovenești. A fost deosebit de emotiv și, totodată, responsabil să evoluezi în fața reprezentanților atâtor țări străine, să le creezi o dispoziție și o părere frumoasă despre țara noastră, cu obiceiurile și tradițiile sale, de a le provoca sentimente și dorința de a ne vizita țara. Dar, în mare măsură am fost susținuți de gazde, care tuturor spectatorilor le-au oferit măștișoare împreună cu postere cu descrierea simbolicii acestora și materiale informative despre patrimoniul cultural și turismul Republicii Moldova.

Tot gazdele ne-au organizat concerte și întâlniri cu semenii noștri la Liceul francez și la orfelinatul de copii din Budapesta, la fel și excursii interesante prin Budapesta: am vizionat Piața Eroilor, Parlamentul, Bastionul Pescărușilor, centrul istoric al orașului. Am fost invitați să vizităm Ambasada noastră la Budapesta, unde am fost primiți ca la mama acasă, cu mămăligă și sărmăluțe, cu alte bucate gustoase, preparate de gingasele noastre doamne din Ambasadă, am fost întâlniți cu multa căldură sufletească și voie bună din partea tuturor și mai ales a dnei

tarele țării, la reprezentanțele țării noastre în or. Budapesta, Ungaria și Praga, Cehia, unde am promovat Măștișorul.

Aducem mulțumiri cordiale Corpului Diplomatic și Ambasadorului Moldovei în Ungaria dlui Alexandru Codreanu și dlui Ștefan Gorda, Ambasador în Cehia pentru invitația colectivului nostru.

La 4 martie, la Institutul Cultural Francez din Budapesta, Ambasada Republicii Moldova în Ungaria a organizat concertul dedicat Măștișorului urmat de o expoziție de artizanat. Evenimentul s-a desfășurat, deschizând și Festivalul țărilor francofone - 2013 la Budapesta.

Printre invitații Ambasadei Moldovei au fost angajați ai Corpului Diplomatic de la diverse Ambasade, reprezentanți ai instituțiilor de stat și mass-media din Ungaria,

Svetlana Codreanu - soția ambasadorului nostru. Doamnele de la Ambasadă Olga Rotaru, Aliona Rusu și Svetlana Codreanu au fost multbinevoitoare și ne-a însoțit în excursiile prin oras, ne-a povestit lucruri interesante din istoria orașului și a Ungariei.

Deosebit de frumoasă este Budapesta noaptea: Parlamentul, muntele Gebert, locurile istorice, clădirile de arhitectură veche, dar și cele moderne sânt scăldate în mii de lumini! Podurile sunt iluminate ca în filme. O frumusețe deosebită de nedescris! Și deoarece am zis de filme, să știți că mult ne-au impresionat băile Gelibert, atât cu arhitectura și design, cât și cu apele sale minerale și sărate, calde chiar și în luna martie. Mare ne-a fost plăcerea și onoarea, fiindcă la băi am fost însoțiți de pământeanca

noastră, actrița Veronica Grigoraș, care s-a filmat în „Tunul de lemn” împreună cu pământeanul nostru, regretatul Vasile Tăbărță. Dnei este o femeie deosebită: frumoasă, mândră, deșteaptă — copiii într-una erau în preajma ei cu diverse întrebări, la care era foarte receptivă, ne povestea mult despre Budapesta, despre viața de aici, despre dorul de casă, de țara natală...

La Praga, pe scena Ambasadei Rusiei, colegi ne-au fost membrii ansamblului „Codreanca”, care locuiesc și activează în Cehia, conduși de frumoasa și talentata noastră concetățeană Rodica Stegărescu. Evoluarea acestui colectiv ne-a trezit emoții de mândrie națională și exemplu de a nu uita de unde venim și cine suntem.

Praga ne-a uimit cu vechiul oraș, cu podul lui Carol, cu castelele și bisericile, care poporul le-au păstrat și astăzi sunt vizitate de mii de turiști.

La splendida sărbătoare de 8 martie, la Praga, prin surprindere am fost invitate de băieții din ansamblu la o luminiță deosebită dedicată zilei femeii, mamei, plină de

atenție, dragoste și tandrețe.

Pe parcursul întregii călătorii am vizitat nu numai Budapesta din Ungaria și Praga din Cehia, dar și Viena, capitala Austriei și Drezdenul din Germania și bătrânul Krakow din Polonia — am trăit sentimente de tangență cu istoria, cu cultura și arhitectura acestor mari localități. Vacanța de primăvară a celor 32 de copii, întruniți într-o echipă pentru promovarea **Mărțișorului** în Europa, a reușit!

Evenimentul a rămas în istorie, dar și în amintirile frumoase despre locurile vizitate, despre oamenii, cu care ne-am întâlnit și care au ocupat un loc deosebit în inimile noastre.

Astfel, prin promovarea dansului popular, a obiceiurilor și tradițiilor poporului nostru, învățăm istorie și geografie, învățăm dragoste de neam și țară.

ELENA CREȚU,
con. ans. „Moștenitorii”, or. Râșcani

2013 — Anul Spiridon Vangheli

„Copii de azi sunt mai activi, mai vioi, prietenoși, cu caracter, mai dornici de a cunoaște, mai porniți pe gânduri- lucru care-mi place cel mai mult la ei”.

Spiridon Vangheli

„Trebuie să avem grijă de valorile noastre naționale atât timp cât sunt în viață. Este o decizie cu un impact deosebit asupra educației tinerii generații, în spiritul patriotizmului”.

În acest scop, pentru anul 2013 a fost elaborat un program național de manifestări culturale. Și biblioteca publică din s. Costești, Ialoveni s-a încadrat în acest program. Deja a avut loc inaugurarea Anului Spiridon Vangheli. A fost oformată expoziția permanentă „Omul născut sub zodia norocoasă a copilăriei” și revista bibliografică.

A fost editat și distribuit cititorilor un pliant „Spiridon Vangheli – un scriitor de-o seamă cu toți copiii”. În locurile publice am afișat avize ce vizează organizarea concursului național „Pe aripile fanteziei, în Țara Copilăriei”.

Am petrecut un medalion literar „Popas în țara lui Spiridon Vangheli”. Împreună cu copiii am citit pe roluri unele povestioare așa ca: „Ceasul”, „Toiagul bunelului”, „Căciula lui Guguță” ș.a. Micuții și-au împărtășit cunoștințele referitor la vasta operă a lui Spiridon Vangheli. Am petrecut și o discuție pe marginea povestirilor, din care am aflat atitudinea lor față de eroii principali.

După ce am studiat viața și opera marelui scriitor am petrecut victorina „Spiridon Vangheli citit de copii”.

Pe parcursul anului vor mai fi petrecute și alte

activități așa ca: concursul de desene inspirate din povestirile lui Spiridon Vangheli, lecturi în grup și individuale, montate spectacole după povestirile scriitorului ș.a.

Și dacă anul 2013 a fost declarat Anul Spiridon Vangheli, să revenim la copilărie. Să-l recitim pe Spiridon Vangheli! Să trecem din nou prin povestioarele, povețele care au încălzit inimile multor generații de copii.

MARIA BORTĂ
șefa bibliotecii publice s. Costești

Argument în necesitatea cercetării și valorificării folclorului

Toate civilizațiile străbătute de omenire au urmat același proces: înălțare – prăbușire, decădere – înflorire. Toate au luptat pentru continuitate împotriva declinului iremediabil. Și multe dintre ele și-au făurit un instrument comun de luptă – tradiția populară.

Îndeplinind rolul de păstrător al tezaurului neamului, de fundament educațional al generațiilor succesive, folclorul, ca instrument pentru cercetare, inovație și dezvoltare, a devenit factorul important în integrarea culturală a societății, păstrând peste veacuri valorile nu doar estetice, ci și morale ale națiunii. În condițiile democratizării, tot mai simțitoare este conștiințizarea apartenenței etnice, schimbarea idealurilor, revenindu-se la trecutul istoric, inclusiv la datinile și obiceiurile tradiționale, la folclorul național în întregime. Căci, valorile spirituale ale națiunii, tradițiile acesteia, obiceiurile și moravurile multor generații joacă rolul esențial în afirmarea personalității, în formarea calităților moral-spirituale ale generațiilor în creștere. Omul pe care nu-l leagă rădăcinile populare, mai ușor se rupe din locurile natale în căutarea unei vieți mai bune. Iar abandonarea bășinei ar însemna nu doar decizia de locul de trai, ci și ruperea legăturilor etnice, pierderea și uitarea datinilor, limbii etc. Totodată, extrădarea de la experiența generațiilor trecute, motivează degradarea morală și creșterea criminalității. Omul, cu simțul de patriotism, cu respect față de strămoși și patrie nu e capabil de fapte antisociale.

Timpul deloc ușor, în care trăim, impune necesitatea revenirii la viața spirituală. În legătură cu aceasta ca niciodată se simte necesitatea îmbunătățirii atmosferei morale, întru dezvoltarea culturii spirituale.

În Republica Moldova, reeșind din contextul trecutului istoric, în care mai mulți ani ne-a fost impusă o cultură străină și deformate valorile din trecut, azi folclorul tradițional se prezintă ca elementul distinctiv în cultură și mai întâi de toate, ca mijloc de exprimare a conștiinței naționale.

În timpul de față tânăra generație lipsită de conservatism este creativă, mobilă, gândește liber, percepe și operează cu tehnologii avansate. Important e că în afară de calculator, ipad-uri ș.a. să mai cunoască și să onoreze trecutul istoric, să cunoască de unde și de la cine vine, să respecte tradițiile neamului și strămoșii.

Pe bună dreptate, folclorul este considerat știința și înțelepciunea poporului adunată de secole, păstrată și perpetuată de generații – „un răsunset al trecutului și o voce puternică a prezentului”.

Păstrătoare a autenticității sunt satele, casele și căminele de cultură, meșterii populari, rapsozii, formațiile folclorice, teatrele populare, colectivele coregrafice, ansamblurile vocale și de instrumentiști, tarafurile. Acestea le revine rolul principal în renașterea, valorificarea, păstrarea, promovarea și transmiterea culturii tradiționale.

Interesul pentru folclor în ultimul timp s-a accentuat prin organizarea spectacolelor folclorice și sărbătorilor

populare cu caracter spectaculos, plin de pitoresc. Doar că, transpunerea folclorului în scenă impune anumite condiții, care necesită cercetare. Mai întâi de toate este nevoie de a înțelege sensul a tot ce prezintă folclorul. Această necesitate derivă din faptul cunoașterii și redării spectacolurilor a sensului direct a celor transpuse în scenă. Căci, în zilele noastre de multe ori se întâmplă că nu se respectă forma tradițională, elementele folclorului fiind denaturate (stilizate), sensurile importante nefiind luate în seamă.

Deci, pentru a realiza un spectacol reușit este nevoie de a studia și cunoaște profund toate genurile și speciile folclorului, de a ști a intercala cuvântul, muzica, dansul etc. într-asa fel, încât să nu fie pierdut ori mușamalizat autenticul lăsat din tată-n fiu.

Căci, vorba lui C. Banacu: Moștenim nu numai o casă, o bucată de pământ, ci și limba, credința, portul, obiceiurile... Această moștenire sufletească nu se poate măsura, e zestrea noastră cea mai de preț... De la strămoși păstrăm dragostea de glie, de sat, graiul și portul, datinile, mesteșugul, cântecele și horele, într-un cuvânt tradiția neamului. Dacă printr-o minune m-aș întâlni cu strămoșii mei, după acestea ne-am recunoaște, prin ele ne-am înțelege. Moștenirea culturală ne ajută să ne menținem ca neam, ca popor.”

**LIA BANARI,
or. Ștefan Vodă**

Sărbătoarea Glumelor

Când gluma e la tron viața e cu mult mai frumoasă decât atunci când domnește minciuna. Viața ne-ar fi mai ușoară dacă am râde de propriile neghiobii decât de prostia altora. Oricum recunoaștem că zilele de astăzi ne oferă tot mai puține momente pentru un râs sănătos. Acesta a fost mesajul adresat spectatorilor de către actorii teatrului dramatic „Ghidușarii” de la Casa de cultură Cucuruzeni, regizor Gh. Guriuc și Teatrul pentru copii de la gimnaziu din sat, conducător Tatiana Cociorva.

Spectacolul „Zâmbete de primăvară” a fost prezentat cu prilejul a două sărbători: Ziua Internațională a Teatrului și Sărbătoarea umorului - 1 aprilie. În scenă au fost jucate mai multe bucăți din tezaurul folcloric al lui Păcală și Tândală, aspecte și intermedii din viața copiilor, adolescenților. Zâmbete de primă-

vară au dăruit spectatorilor și actorii dinastiei Golovcă - mama, feciorul și 2-ua fiice.

Mătușa Chirița (protagonistă Lidia Gașper), actualizând situația la ziua de azi a stat la taifas cu spectatorii dându-le și unele sfaturi.

Spectatorii au fost întâmpinați la sărbătoare de artiștii amatori din fanfara satului, melodiile cărora au fost duse de vântul primăvăraric, transmițând veselie în localitate, căci și soarele zâmbea încălzind pământul.

A fost o sărbătoare a glumei, satirei și umorului, gluma fiind o vorbă cu haz, care redă uneori adevărul pe ocolite.

**TAMARA PÂNZARU,
Casa de cultură Cucuruzeni**

„Miss Ungheni - 2013”

(concurs de frumusețe)

Concursul propriu zis s-a desfășurat la 7 aprilie în salșa mare a Palatului orașenesc de cultură. Scopul concursului a fost: Nominalizarea persoanelor Miss; Vice Miss I; Vice Miss II ce vor reprezenta orașul nostru la concursul oficial de frumusețe „Miss Moldova”, respectând următoarele obiective: educația estetică a tinerei generații; oferirea posibilității de a se afirma; promovarea modului sănătos de viață; scoaterea în evidență al adevăratelor valori ale frumuseții; organizarea eficientă a timpului liber al tineretului; stabilirea noilor relații de comunicare și prietenie.

Conținutul concursului a fost constituit din probele:

1. „Costum național”;
2. „Prezentarea personală”;
3. „Costum stil sport”;
4. „Costum de baie”;
5. „Rochia de seară”.

Și-au dat rivalitatea 17 domnișoare în vârstă de 15 – 19 ani, cu înălțimea de 1,64 – 1,82 cm, care au susținut toate etapele de preselecție.

Biroul republican de frumusețe „MISS MOLDOVA” a asigurat concurențele noastre cu: costum de baie; haine, stil sport; costum național. Susținere metodică și fermică în organizarea și desfășurarea concursului a fost oferită de către Direcția republicană a concursului de frumusețe „MISS MOLDOVA”.

Este fapt deja bine cunoscut că la „victorie” în concurs poate pretinde domnișoara ce corespunde imaginii generale despre frumusețea feminină, posedă adevărate calități omenești, dă dovadă de inteligență și bunăvoință în relațiile cu toate participantele pe întreaga perioadă de pregătire a concursului, posedă o limbă străină, dispune de capacități deosebite: în pictură, dans, muzică etc., la fel este o fire binevoitoare, prietenoasă și comunicabilă.

Participantele concursului au fost apreciate de un juriu competent, format din cunoscute personalități ai culturii, politicii, și business-ului, care și-a desfășurat activitatea con-

ALIONA LEȘANU,
directorul Palatului orașenesc
de cultură Ungheni.

form criteriilor stabilite în regulamentul:

- Aspectul exterior;
- Ținuta scenică;
- Mișcarea scenică;
- Spiritul de echipă;
- Vorbire scenică.

Juriul a analizat exteriorul concurenților fără machiaj (natural) după pozele făcute anterior la casting și a ales 3 finaliste – învingătoarea; prima Miss și următoarele 2 Vice Miss, stabilind următoarele premii:

- „MISS UNGHENI (2013)” – Alexandra Căruntu;
- „VICE MISS UNGHENI – 2013”(I) Maria Săculțanu
- „VICE MISS UNGHENI – 2013”(II) Irina Livițchi

De premii speciale sau învrednicit:

- „Simpatia publicului” – Căruntu Alexandra.
- „Simpatia Oriflame” – Onoico Corina.

Organizatorii acestei prestigioase manifestări au fost: Primăria or. Ungheni în colaborare cu Palatul orașenesc de cultură și patronat de MISS MOLDOVA în parteneriat cu Mass Media - „Expresul”, „Unghiul”, Inter TV, VTV Ungheni și deasemenea susținut de sponsorii: SRL „Termodecor”, SRL „Expres Market”, SRL „Focuri de artificii”, Compania de produse cosmetice „Oriflame”, Agenția de organizare a evenimentelor „Super Event”, SRL „Aledex – Info”, Zona Economică Liberă.

Scenariul și regia concursului au fost realizate de dna Aliona Leșanu, directorul Palatului orașenesc de cultură Ungheni.

Copiii Moldovei citesc o carte”

(Campanie Națională de promovare a lecturii
sub patronatul Primei Doamne
a Republicii Moldova **Margareta Timofti**)

Recent, Biblioteca Națională pentru copii „Ion Creangă” a dat start **Campaniei Naționale „Copiii Moldovei citesc o carte”**.

Dna Claudia Balaban, directorul general al acestei prestigioase instituții a declarat că campania se va desfășura în perioada februarie – decembrie 2013 și va implica elevii claselor a VIII-XII din toată republica.

Deasemenea, Regulamentul a campaniei subliniază că proiectul se va desfășura anual în colaborare cu scriitori, editori, ilustratori de carte, bibliotecile publice și va avea ca scop: atragerea cititorilor la lectură; promovarea celor mai valoroase cărți ale autorilor autohtoni.

După succesul remarcabil al romanului „Tema pentru acasă”, devenit bestseller național cu peste 10 mii de exemplare vândute doar la noi în republică, Nicolae Dabija vine cu cea de-a doua carte „Nu vă îndrăgostiți primăvara!” – o colecție de nuvele, însoțite de desene grafice ale autorului.

Campania se va încheia cu o Conferință Republicană de totalizare, la care vor participa cei mai buni cititori selectați în cadrul conferințelor raionale și orașenești în perioada septembrie-noiembrie.

Prin bunăvoința autorului cărții Nicolae Dabija, bibliotecilor publice au fost

donate 500 exemplare în scopul facilitării cititorilor la lectură. Raionului Râșcani au fost donate 18 exemplare de cărți repartizate în 15 biblioteci. Restul bibliotecilor, cartea respectivă o vor achiziționa.

Lansarea Campaniei la nivel raional s-a desfășurat în Biblioteca Publică orașenească la 11 aprilie 2013. Au participat elevii cl. X / profilul umanist / Liceului Teoretic „Liviu Damian” împreună cu profesoara de limbă și literatură română dna Nina Varzari.

În cadrul acțiunii a fost prezentat Regulamentul de organizare a Campaniei

Naționale, Programul de acțiuni elaborat de BPO și expoziția de carte „Nicolae Dabija – peisagist al sufletului”. Șefa secției informativ-bibliografice dna Zinaida Fazlî a făcut cunoștința cu biografia, opera și meritele dlui Nicolae Dabija, dar și a cărților autorului existente în colecția bibliotecii noastre.

Dna Tatiana Foliușneac, șefa secției relații cu publicul a prezentat cartea „Nu vă îndrăgostiți primăvara!” a familiarizat beneficiarii cu ideea operei, în care se accentuează încercarea autorului de a reinnoi atitudinea noastră, față de persoanele

ce ne înconjoară și ne îndeamnă să privim lumea cu alți ochi, să fim mai precauți la faptele pe care le săvârșim. Am sesizat că acest „NU” din titlu e un strigăt de durere față de relațiile interumane din societatea noastră modernă, un geamăt al cărților cu filele pline de înțelepciune, dar lăsate-n întuneric și prăfuite de vreme, ele rugându-se parcă la toți îngerii protectori să le trimită cititori, să le mângâie ochii, să le ștergă lacrima uitării.

Cartea e ca o binecuvântare după cum menționează autorul: „**De când s-au umplut de păcate, oamenii au pierdut ca-**

pacitatea de a vedea îngeri. O păstrează pruncii până la o anumită vârstă, cât mai au ochi sensibili,” dar în același timp parcă consolidându-se afirmă: „Orice om e o carte în devenire”.

La finele activității dna profesoară, Nina Varzari i-a îndemnat pe elevi să se încadreze activ în desfășurarea Campaniei.

Elevii au fost impresionați de cartea propusă spre lectură și sunt predispuși să participe și la acțiunile culturale preconizate pe parcursul desfășurării Campaniei.

GALINA SACALIUC,
directorul Bibliotecii Publice
Râșcani

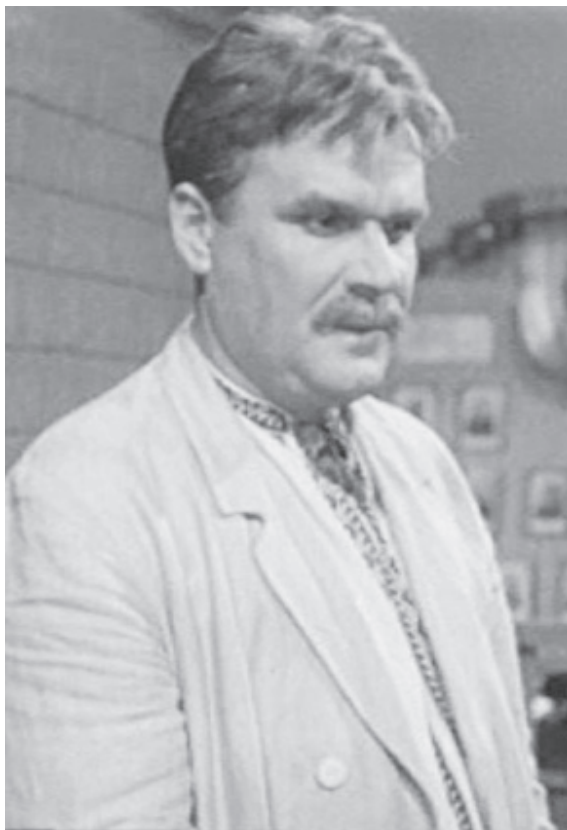
Omagiu marelui artist Eugeniu Ureche

A fi actor de teatru..., nu este o meserie, este un destin. Actorul este conștiința, mesagerul și vocea unei națiuni fiind strâns legat de destinul unor oameni. Generația de actori din care au făcut parte Eugeniu Ureche, Domnica Darienco, Constantin Constantinov, Victor Gherlac, ș.a. au pus bazele teatrului național, au șlefuit măiestria actoricească, au transmis tinerilor un tezaur inestimabil care a fost valorificat de generațiile de actori care au urmat.

Pe marele artist Eugeniu Ureche publicul îl cunoaște din rolurile jucate în filme, emisiuni radio și tv. De altfel, el este cunoscut și ca regizor al spectacolelor dramatice și muzicale pe care le-a montat, în unele din ele apărând și ca scenograf - fapt nicidecum întâmplător, căci el, de-a lungul întregii sale vieți creatoare, a avut o deosebită și constantă pasiune pentru artele plastice - sculptură, pictură, gravură, artă fotografică. În patru decenii de activitate își înscrie în palmares circa o sută de roluri din repertoriul național și universal.

Cu scopul cunoașterii mai profunde a creației lui Eugeniu Ureche și menținerea veșnic vie a Patriarhului teatrului național, în satul de baștină a maestrului a devenit deja o tradiție de a organiza **Concursul raional al declamatorilor „Eugeniu Ureche-un munte de talent”**.

Concursul a fost organizat de Biblioteca Publică Hârtopul Mare în comun cu Secția Cultură și Turism, Criuleni și cu susținerea financiară a Primăriei comunei Hârtopul Mare. Această ediție a găzduit 30 de decla-

matori din satele raionului Criuleni, divizați în două categorii de vârstă.

Plini de emoții, dar încrezuți în forțele proprii, concurenții au adus în scenă o poezie sau un fragment din proză.

Membrii juriului au desemnat câștigătorii. Premii și diplome au fost înmânate de președintele juriului Angela Buraveț, specialist principal la Secția Cultură și Turism, Criuleni și primarul comunei Hârtopul Mare Dumitru Roșca. Premiul III (prima categorie) i-a revenit Evelinei Mititelu de la Drăslăceni și Marinei Postolache de la Cruglic; Premiul II – Ana Grati, Hârtopul Mic și Nicolae Guler de la Stețcani; Premiul I Anei Plămădeală de la Hârtopul Mic și Anei-Maria Scifos de la Hârtopul Mare.

Categoria maturi au fost la fel

apreciați cu premii și diplome. Premiul III a revenit lui Nicolae Stan de la Ișnovăț; Premiul II lui Vasile Ursache de la Hârtopul Mare; Premiul III – Efrosenia Postolache de la Cruglic; Premiul I - Valentinei Grati, (moderatoarea concursului) și Lidiei Stăvilă, ambele din s. Hârtopul Mare.

A creat buna dispoziție colectivul teatral de la Ișnovăț, condus de Nicolae Stan, iar Vitalie Bătcă și Ana Grati au evoluat cu câteva piese muzicale.

Spre sfârșit, primarul comunei Hârtopul Mare a menționat că tradiția de a organiza concursul este frumoasă și binevenită pentru descoperirea noilor talente și de omagiere a Marelui artist și consătean Eugeniu Ureche și de aceea va susține și în continuare acest concurs, fiindcă tot ce a creat acest ilustru fiu al satului nostru face parte din tezaurul național al neamului.

Și chiar dacă Marele Artist nu mai este printre noi, eu cred că de undeva de sus, de printre îngeri a admirat ovațiile spectatorilor - marea împlinire a artistului.

Dar mai important este că îl avem, că e al nostru și că El ne-a dăruit arta lui, personajele din teatru, ariile de operă și melodiile interpretate, precum și lucrările ca plastici-an.

Ne este dor de El!

CORNELIA CATĂRĂU,
șef, Biblioteca Publică Hârtopul Mare, Criuleni.

Colinde pascale

Iisuse, soare dulce (motiv precreștin)

Din culegerea „Să cântăm Domnului”
pag. 736, îngrijită de Ovidiu Rus

Iisuse, Soare Dulce,
Al Harului Slăvit,
Din noaptea morții-ntâmpin
Slăvitu-Ți răsărit

Cu raza Ta cea sfântă
Mărit Izbăvitor

Tu mi-ai trezit în suflet
Al altei vieți fior.
O, Soarele Iubirii,
Un rob răscumpărat
Ți-aduce-al mulțumirii
Prinos înlăcrimat.

Doi ochi senini au plâns pe cruce

Din culegerea „Să cântăm Domnului”
pag. 493, îngrijită de Ovidiu Rus

Doi Ochi senini au plâns pe cruce
Adânc, sfâșietor de greu,
Doi Ochi senini, cu-amare lacrimi,
Păcatul tău, păcatul meu.

O Frunte-a ispășit pe cruce,
Sub spinii cruntului călău,
O Frunte sfântă-nsângerată,
Păcatul meu, păcatul tău.
Și Două Măini iertau pe cruce
Mijlocitor spre Dumnezeu,
O, Măinile ce-au dus în cuie
Păcatul tău, păcatul meu.

ANDREI TAMAȘLĂCARU,
folclorist, Uniunea Muzicienilor

E ziua învierii

Înregistrat de la Ioan Bujniță, a.n. 1943; s. Costești – Râșcani.
Actualmente: medic — preot or. Chișinău

E ziua învierii,
Un Crin a înflorit,
Din depărtări de veacuri
Pe noi ne-a mântuit.

E ziua împăcării,
Cu har ne-a luminat,
Pe muntele iubirii
La cer ne-a înălțat.
E ziua biruinței,
Cel rău e doborât,

Cu veșnica lumină
Tot iadul a golit.
E ziua mântuirii,
Cu noi e Osana,
Părintele luminii
De-a pururi vom cânta.

Vorbire expresivă, Exclamare:
Hristos a Înviat! Hristos a Înviat!
Hristos a Înviat! Hristos a Înviat!

Și-i astăzi ziua sfințelor florii (cântec de florii)

Culegerea „Să cântăm Domnului”,
pag. 1050; Îngrijită de Ovidiu Rus.

E duminică, — și-astăzi
Ziua Sfințelor Florii,
Zi ce-aduce altă dată
Primăverii bucurii.

Când venea atuncea Domnul
Pe-al cetății noastre prag,
Mii de suflete curate
Îl întâmpinau cu drag.

Astăzi, plin de nerăbdare
Ca să-l urce pe-alt Calvar,
Numai Iuda și călăii
Îi mai vor să vină iar
Și de-aceea când coboară
În cetatea noastră az,
Împăratul Sărbătorii
Are lacrimi pe obraz...

Tablete medicale comice

(30 DIN VREO 300, REGÎNDITE ROMÂNEȘTE DUPĂ
ORIGINALUL RUSESC AL UNEI DOAMNE¹*)

1 * Vezi 365 *прикольных анекдотов про врачей*, Составитель Дарья Молóдченко, Ростов-на-Дону, ИД «Владис»; Москва, «РИПОЛ классик», 2011.

VICTOR CIRIMPEI

Unora nici medicina nu le poate ajuta

Vorbeau doi medici, ei înde ei:

– Zece ani de-acu, – zice unul, – am avut cazul, cînd un pacient, conform analizelor, urma să moară în scurtă vreme; el însă și astăzi trăiește.

– Vezi dumneata, stimate coleg, dacă omul cu adevărat vrea să trăiască, medicina nimic nu poa' să-i facă.

Pierderea memoriei

– Stimate medic, am observat că la vîrst-mi înaintată, eu sufăr de pierderea memoriei.

– Cam de cînd ați observat?

– De 2 ani, 3 luni și 14 zile; eram atunci în 17 februarie, ora 21 și 13 minute.

Încă 20 de ani

Un moșneag de vreo 70 de ani își întreabă medicul de sector:

– Doctore, aș putea să trăiesc încă 20 de ani?

Acela:

– Fumați?

– Nu!

– Consumați alcool?

– Nu!

– Cu femeile... mai suguiți?

– Categoric nu!

– Hmm... La ce v-ar folosi încă 20 de ani?!

Șansă ratată

– Dragul meu, dacă te lepezi de obișnuitele dumitale năravuri – fumatul, băutura și femeile, o să ajungi și la 70 de ani!

– Vai, doctore... Tîrziu de-acum – ieri am împlinit 75.

Lepădatul de fumat

Un mare iubitor de țigări, după controlul medical:

– Doctore, se cuvine ca eu să mă lepăd de fumat?

– Nicidecum, e prea tîrziu.

Un mic defect

Medicul întreabă:

– Fumați?

– Nu.

– Consumați alcool?

– Nici un pic.

– Dar cu muierile... cum?

– Mă feresc și de așa ceva.

– Adică nu aveți nici un cusur?

– Am unul... micuț de tot.

– Și care e acela?

– Îmi place să spun minciuni.

La cardiolog

– Inima vi se zbate ne-re-gu-lat, probabil îi cam dați cu băutul.

– Așa e, doctore, numai că eu beau re-gu-lat!

Dorința pacientului

L-îtreabă medicul pe cel intrat:

– Fumați?

– Da!

– Consumați alcool?

– Da!

– Atunci... cu ce vă putem ajuta?

– C-o doctoriță fierbinte!

Încurajare la crize de potență

– Doctore, cînd vreau să-i fac soției (cum să zic?) plăcere, treaba mea (înțelegeți?) se uită numai în jos, la pantofi.

– Păi, nimic mai simplu – puneți-vă pantofii sus, pe dulap.

La medicul maniac-sexy

– Doamnelor, nu vă mai îmulziți atîta! – zice sora medicală. – V-am spus destul de clar că medicul maniac-sexy are ore de primire numai după amiază.

Sfatul medicului

Intră la doctor o doamnă cu bebelușul în brațe, zicînd că micuțul ei suferă de pîtecărie, tuse mîgărească; piciorușe strîmbe, rău vede, prost aude... și cîte și mai cîte. Medicul, ascultînd-o atent, începe a se descheia la probab.

– Vai, doctore! Ce faceți?

– Păi decît să lecuiesc un copil cu atîtea maladii, nu e mai bine să vă ajut să aveți unul sănătos?!

– Cam așa e...

Pacientă cu mulți copii

Sora medicală, completînd cartela pacientei:

– Sînteți măritată?

– Da, a doua oară.

– Aveți și copii?

– Șase: doi cu primul soț, doi cu al doilea și doi chiar ai mei, din dragoste.

Probleme cu prezervativul

– Alo! Stimate medic, micuțul meu a în-

ghițit un prezervativ!

– Liniștiți-vă, eu vin imediat.

Degrabă însă acela sună din nou:

– Vai, doctore... Nu mai veniți – am găsit alt prezervativ.

Lecuirea stomacului

Intră la medic o femeie tinerică, zicînd că o deranjează ceva la stomac.

– Dezbrăcați-vă și culcați-vă pe divan.

– Da eu credeam că mai întîi o să-mi le-cuiți stomacul.

Leac de adormire

– Aveți nopțile necaz cu adormitul?

– Apoi... număr pînă la cinci și-apoi adorm.

– Chiar numai pînă la cinci?

– Se mai întîmplă, stimate medic, și pînă la cinci jumate... (cînd încep a cînta cocoșii).

Să vorbească lămurit prin somn

O doamnă îi spune medicului că soțul ei vorbește mult prin somn.

– Vă pot recomanda un medicament, ca dumnealui să nu mai vorbească prin somn, – îi zice doctorul.

– Nu-nu! Eu altceva aș vrea – să vorbească mai lămurit!

Dilemă la consiliu

La un consiliu al medicilor din spital șeful întreabă:

– Cum procedăm cu pacientul Ics – îl tratăm sau... lăsam să trăiască?

O rețetă greșită

– Doctore, nouă ani în urmă, ca să mă încurajați, mi-ați zis, că voi mai trăi o juma de an, dacă voi respecta rețeta dumneavoastră...

– Se vede că v-am greșit rețeta.

Pronostic medical

– Doctore, cît voi mai trăi?

– Astăzi – toată ziua și mîine – pînă pe la chindii.

Medic obiectiv

– Doctore, oare voi mai trăi?

– Cu siguranță..., dar puțin și rău.

Opinie binevoitoare

– Doctore, eu voi mai trăi?

– Vei trăi, dar n-o să-ți ticnească.

PRESTĂRI SERVICII POLIGRAFICE

FEP Grafema Libris s.r.l.
Cod fiscal 1003600038636
Cont/decontare 22244011092
Cod plătitor TVA 0402143
BC "Energbank" SA, m. Chișinău fil. Centru
cod bancar ENEGMD 22895

Notograf Prim s.r.l.
Cod fiscal 1009600037527
Cont/decontare 222490100004601
BC "Fincombank" S.A. fil. Nr. 1 Chișinău
cod bancar FTMDMD2X735

mun. Chișinău,
str. București 68, etajul 3, of. 313.
tel/fax: (022) 202-555; 202-553.
mob.: 069-39-29-09; 069-022-237

Literatură de specialitate și beletristică

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
1.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa I-II), L. Țurcanu, A. Țurcanu	192 p.	50
2.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa III-IV), L. Țurcanu, A. Țurcanu	122 p.	50
3.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii I-II de studii), S. Badrajan, A. Rojnoveanu, S. Rotaru	236 p.	50
4.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii III-IV de studii), S. Badrajan, A. Rojnoveanu, S. Rotaru	278 p.	50
5.	Arta Muzicală din R.M. Academia de Știință a Moldovei Institutul Patrimoniul Cultural	952p.	120
6.	Muzică etnică: tradiție și valoare V. Ghilaș	296 p.	20
7.	Învățământul Muzical în Moldova Gleb Ciacovski-Mereșanu	276 p.	20
8.	Alină dorule alină (Căntece și melodii populare din Moldova și Bucovina), Dumitru Blajinu	352 p.	100
9.	Melodii de pe coline vol.II (partituri pentru orchestre de muzică populară), Serghei Ciuhrii	152 p.	30
10.	Ține-mă dorule lin (piese corale), Eugen Mamot	116 p.	30
11.	Căntece de dor (pentru diverse formații vocale), V. Nevoie	74 p.	30

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
12.	Plaiul meu (coruri), Victor Nevoie	126 p.	30
13.	Nouă azi ne-a răsărit (colinde de Crăciun)	146 p.	30
14.	Și îngerii ca omul plâng (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	190 p.	20
15.	Gânduri țesute-n suflet (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	200 p.	20
16.	Grigore Grigoriu (viața și creația — album), Ion Proca	248 p.	100
17.	Nicolae Sulac (Mai aproape de departe), Ion Proca	264 p.	30
18.	La Oină (roman), Ion Proca	160 p.	20
19.	Poiana cu heruvimi (figuri ilustre: scriitori, actori...), Ion Proca	248 p.	40
20.	Din cartea copilăriei (poezii pentru copii), Traianus	16 p.	5
21.	Alfabetul Vesel (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	32 p.	10
22.	Ce ascund cuvintele (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	36 p.	30
23.	Carte de dragoste (poezii), Ianoș Țurcanu	180 p.	20
24.	Viespea (povestiri), Ion Gorgan	92 p.	10
25.	Cetatea de Cuvinte (Antologie, Scriitori Soroceni), Petre Popa	680 p.	70
26.	Cinegetica (dicționar explicativ), Tudor Colac	300 p.	70

«MAGIA LITERELOR»

joc pentru copii (alfabet)

40 lei

«MAGIA CIFRELOR»

joc pentru copii (cifre)

35 lei

«POIENIȚA VERDE»

joc pentru copii (flora, fauna)

35 lei

«Magia Literelor»,
«Magia Cifrelor»
și «Poienița verde»
sunt jocuri propuse
copiilor cu vârsta între
4–10 ani.

Nr. d/o	Registre Case de cultură, Școli de muzică	Preț (lei)
1.	Registrul de evidență a activității Casei de Cultură (anexa nr. 2 Regulamentul-tip)	14
2.	Registrul de evidență a activității formației artistice de amatori (aprobat Ministerului Culturii nr. 102 din 26 aprilie 2007)	14
3.	Registrul general de evidență a reușitei elevilor (pentru director)	14
4.	Registrul de evidență a șarjei pedagogice profesori și corepetitori	14
5.	Registrul de evidență a probelor de admitere	9
6.	Reistrul frecvenței și reușitei elevilor la disciplinele de grup	7
7.	Catalogul frecvenței și reușitei al elevilor (individual)	5
8.	Planul individual	5
9.	Cartea de evidență a lecțiilor asistate	10
10.	Proiect de lungă durată pentru disciplinele de grup	5
11.	Registrul proceselor—verbale colocvii, concerte academice, expoziții, examene	10
12.	Registrul proceselor—verbale ale consiliilor profesionale	10
13.	Registrul proceselor—verbale ale ședințelor secțiilor	10
14.	Registrul de evidență a frecvenței profesorilor la serviciu	10
15.	Certificate (de absolvire), (copertă tare, bumvenil)	25

Nr. d/o	Documente pentru biblioteci publice	Detalii	Preț (lei)
1.	Registrul mișcarea fondurilor	A4, 150 p., ofset	14
2.	Registrul inventar	A4, 200 p., ofset	25
3.	Caiet de evidență a activității bibliotecii	A4, 60 p., ofset	14
4.	Caiet de evidență a documentelor recepționate în schimbul celor pierdute	A4, 50 p., ofset	9
5.	Fișa cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
6.	Adaos la formularul cititorului	A5, ofset 1+1	0.10
7.	Fișa catalog liniată	7x11, ofset	0.05
8.	Fișa catalog curată	7x11, ofset	0.03
9.	Fișa cărții	8x11, ofset	0.05
10.	Fișa evidenței zilnice	A4, ofset	0.18
11.	Fișa de evidență a ziarelor	8x11, ofset	0.05
12.	Fișa de evidență a revistelor	8x11, ofset	0.05
13.	Despărțitoare de catalog de centru	carton 250 g. ștanțate	0.5
14.	Despărțitoare de catalog de dreapta	carton 250 g. ștanțate	0.5
15.	Despărțitoare de catalog de stânga	carton 250 g. ștanțate	0.5
16.	Despărțitor de poliță	carton tare	4
17.	Fișa de înscriere la bibliotecă	carton 220 g.	0,2
18.	Fișa contract	carton 220 g.	0,4

Editura „Notograf Prim“ s.r.l.
Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l

Adresa: or. Chișinău, str. București, 68, of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 22-37-86, 20-25-53
Tel./Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: notografprim@gmail.com
grafemalibris@gmail.com

TABLOUL REPUBLICAN DE ABONARE LA REVISTA „REALITĂȚI CULTURALE”, NR. 5 (23)

Nr. d/o	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Inst. de cultură	Responsabil de ediție (zonal)
1	Ialoveni	70	61	Claudia Șerșun (0268) 26 004
2	Orhei	68	127	Gheorghe Guriuc (0235) 22 648 Lidia Sitaru (0235) 23 684
3	Hâncești	41	118	Ion Tulbu (0269) 23 070
4	Fălești	39	122	Grigorie Budu (0259) 22 648
5	Edineț	35	92	Rodica Popa (0246) 22 648
6	Criuleni	39	61	Valentina Bobeico (0248) 22 323 Maria Rapcia
7	Ungheni	34	126	Eugenia Baroncia (0236) 22 648
8	Strășeni	30	71	Nadia Pădure (0237) 22 244
9	Anenii Noi	27	72	Vasile Moroșanu (0265) 24 349
10	Călărași	26	90	Sergiu Cojocar (0244) 20 840
11	Bălți	27	23	Vera Caraulan (0231) 25 083
12	Șoldănești	28	64	Grigore Zănoagă (0272) 24 310
13	Glodeni	23	69	Vecislav Barat (0249) 22 648
14	Briceni	22	68	Ilie Zagorciuc (0247) 22 648
15	Soroca	20	125	Grigore Bucătaru (0230) 23 124
16	Nisporeni	21	68	Aurelia Andronache (0264) 23 711
17	Râșcani	20	99	Emilia Garbus (0256) 22 648
18	Ștefan-Vodă	19	67	Valentina Uță (0242) 22 648
19	Cimișlia	19	74	Ștefan Buză (0241) 22 648
20	Rezina	17	73	Angela Racu (0254) 24 412
21	Căușeni	20	84	Fiodor Garaba (0243) 22 486
22	Dubăsari	14	34	Valentina Semionov (0248) 44 753
23	Telenești	14	97	Pavel Casian (0258) 22 648
24	Drochia	12	81	Petru Ababii (0252) 22 648
25	Cantemir	13	92	Nicolae Efticov (0273) 22 648
26	Florești	10	119	
27	Leova	11	70	Mihai Suruc (0263) 24 175
28	Dondușeni	10	48	Liuba Dănuță (0251) 24 272
29	Ocnîța	9	68	Ludmila Belonoșca (0271) 21 429
30	Chișinău	7	68	
31	Sângerei	6	99	Valeriu Rusu (0262) 21 898
32	Cahul	4	103	Ion Pascal (0299) 22 255
33	Basarabeasca	2	25	Mihai Caici (0297) 21 043
34	UTAG (Ceadăr-Lunga)	1	81	
35	Taraclia	0	52	

Total tiraj: 771 ex.

DIPLOME de la 5 lei per exemplar + design
INVITAȚII de la 3 lei per exemplar + design
AFIȘE de la 1 leu per exemplar + design
BUCLETE de la 8 lei per exemplar + design
ECUSOANE de la 1 leu per exemplar + design
CĂRȚI DE VIZITĂ de la 1 leu per exemplar + design

„Miss Ungheni - 2013”
(concurs de frumusețe)

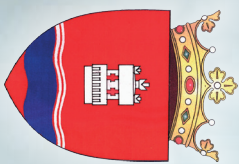
**Omul născut sub steaua norocoasă
a copilăriei**

Nasc și la Fălești poeți

Sărbătoarea Glumelor

Criuleni

STUDIOUL ARTISTIC

„Victoria”

PROIECT 2013 AFIȘE PENTRU COLECTIVE ARTISTICE (ACA) REALITĂȚI CULTURALE: RAIONUL CRIULENI